DE DIVA VIRGINE, COPACAVANA, IN PERVANO NOVI MVNDI Regno celeberrima.

LIBER VNVS.

Quo eius Origo, & Miracula compendio descripta.

A P. HIPPOLYTO MARRACCIO Lucensi, è Congregatione Cleric. Regul. MATRIS DEI.

AD PHILIPPVM IV. HISPANIARVM Regem Magnæ Dei Matris Mariæ Cultorem Magnum.



ROMAE, Apud Hæred. Colinij. 1656. Sup. Perm.

Quia fecit mihi magna, qui Potens est. Luc. I.

FRANCISCVS GVINISIVS Clericorum Regularium Congregationis Matris Dei, Rector Generalis.

CVm opus inscriptum. De Diua Virgine Copacauanà in Peruano noui Mundi Regno celeberrima Liber vnus, quo eius Origo, & Miracula compendio descripta à P. Hippolyto Marraccio Lucensi nostræ Congregationis: *duo eiusdem Congregationis Patres, quibus id commisimus, examinauerint, & approbauerint: facultatem concedimus, vt typis mandetur: si ita videbitur ijs, ad quos spectat. In quorum fidem has litteras manu nostrà subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus, Romæ, in Domo nostra S. Mariæ in Campitello die 10. Iunij 1656.*

Franciscus Guinisius Rector Generalis.

Loco † Sigilli.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiss, P. Mag. Sac. Pal. Apostol.

M. A. Oddus Epis. Hier. Vicesg.



Imprimatur.

F. Georgius Rainoldus Mag. & Reuerendiss. P. Raymundi Capisucchi, Sacri Pal. Apost. Mag. Socius, Ordinis Prædicatorum.

MARIAE DEIPARAE Virginum, ac Matrum Maximae.

Quam

Originem Lucri *appellat Leo VI. Imperator*, In Mariali Romæ. editoOr.6

Originem Principij B. *Petrus Damianus*, InHomil. de Natiu. B.V.

Originem Primæ lætitiæ S. *Anastasius Antiochenus*. In Orat.2 de Annunciat.

Originem Salutis, & Virtutum *Innocentius Papa 3*. In Serm.2 deAssump

Originem omnium Amœnitatū *S. Ioannes Damascenus*. In Menęis Grecorum die 15.Ianuar

Originem Verarum Mundi Hilaritatum, *Ecclesia Græca*. InMenęis Græcorū die 15.Maij.

Miraculum verò Miraculorum *nuncupat Isidorus Thessalonicensis*. In Mariali Orat.2.

Miraculum stupendum in Cœlis S. *Epiphanius*, In Serm. de Laud. Virg.

Miraculum Præcipuum in Sacrario diuino Repositum *S. Antoninus*. I. in Summa Theol. 4.p. tit.15 cap.24.

Orat. 2. de Laud. V. Miraculum Præstantissimum Vniuersi Orbis Terrarum S. *Ephren Syrus*.

Homilia in Hipap. Miraculum Magnum Mundi. S. *Ioannes Chrysostomus*.

In Serm. de Annunciat. Ac Miraculum, nec ipsis Seraphim satis celebratum. *Ioan. Geometra*.

Libellum hunc
De Origine, & Miraculis
Celeberrimæ eius Imaginis Copacauanæ, in nouo Mundo,
quem numine eius inchoatum,
ac numine eius item absolutum,
Nomini ac cultui eius propagando
pietati, & deuotioni augendæ,
nunc in lucem euulgare audet,
summa ipsius benignitate fretus,
in æterni cultus atque obsequij
nunquam morituri
monumentum,
quanto fingi, aut optari potest studio, & amore, Clementiæ
eius perpetuus Orator:
ac Clientũ ipsius infimorũ minimus
dat dicat consecrat.

Hippolytus Marraccius.

PHILIPPO IV.
HISPANIARVM,
Indiarumquè Regi Catholico
Magnæ Matris DEI MARIAE Cultori Magno.



SI non ſponte mea, ac pronæ voluntatis impulſu (quem ſanè intimum maximumque in me ſentio) acriter vehementiſſimequè incitarer, vt hanc Diuæ Virginis Copacauanę Hiſtoriam latinis a me litteris exaratam, benigniſſimo Maieſtatis Tuæ patrocinio humilis, ac venerabundus offerrem: deducerent me tamen, imò impellerent, ad Te, tum Hiſtoria ipſa, tum eximia tua in Virginem pietas: neque hæc tam admiranda Marianæ apud Deum potentiæ in Indijs patrata monumenta, Alteri, quam Tibi, offerri ac conſecrari paterentur. Etenim cum Copacauanũ

in India ſolum, Deus Opt. Max. Matris ſuæ Imaginem, tot prodigijs nobilitat, ac innumeris beneficijs in calamitoſos deriuatis celeberrimam reddit, tui iuris, ac curæ ſit, Tibique ditiſſimis ſimulque amantiſſimis obſequijs famuletur. Quis libellum hunc de clariſſimis eiuſdem Imaginis operibus à me conſcriptum, Vnico tuo nomini dandum, ac tuæ tutelæ, arbitrioque tantummodo conſignandum non dijudicet? Quæ Peruani Regni ſunt, cum tua ſint, non alium à Te Dominum patiuntur, & dũ Auguſtiſſima Dei Mater locum ad miracula patranda delegit tuo iuri, ac patrocinio ſubiectum, tuo etiam iuri, ac Patrocinio omnia, quæ ad eum pertinent, quis dubitet ſubieciſſe? Iure igitur Dominij hanc Tibi vendicas lucubrationem, Regum Pientiſſime, ac Potentiſſime, & cum gratior, & acceptior Dominis eſſe ſoleat fructus, qui ex fundo percipitur, eorum dominationi obnoxio, an non confidam libellum hunc meum Tibi iucundiſſimum futu-

um cum de Dina agat illius Regni, cui Tu feliciſſimè, ac ſapientiſſimè domi-naris?

Meritiſſimè igitur currit ad Te, quod um in tuo ſolo, ac fundo natum ſit, omni iure tuum eſt: & cum eos beni-gnà excipias, qui ex tuo Peruano Re-gno Tibi afferunt aurum, argentum, & incomparabilis valoris gemmas pre-tioſas, ego ante Maieſtatis tuæ thro-num omni, qua poſſum, veneratione prouolutus; deſpici à Te nequaquam potero, dum ex eodem Regno theſau-rum affero ſimulque offero, quo nihil hic Orbis, quaquà patet, vniuerſus, atque adeo Cœlum ipſum, Deo vno excepto, maius habet, aut pretioſius poſſidet, Dominam ſcilicet Mundi, Re-ginam Cœli, Angelorum Imperatricem & verbo vno Matrem Dei Mariam, in ſua Imagine Copacauanà prodigijs, ac portentis admirabilibus coruſcantem.

Nec ſolum Iure Dominij hanc Tibi vendicas lucubrationem, ſed eam etiã vectigalem Tibi facis eximiæ tuæ erga

Dei-

Deiparam Virginem titulo pietatis; qua adeò super omnes emines, vt omnia, quæ ad Deiparam spectant, in tui cultum atque obseruantiam cogas, & illa tamquam propriè tua, magnetis instar, in tui obsequium, ac tributum venire compellas. Eo affectu Deiparæ famularis, vt congruum imò debitum omnino sit, omnia, quæ Deiparam tangunt, Tibi etiam debitis obsequijs famulari: & tot titulis, ac nominibus Reginæ Cœlitum mancipatus es, vt quæ hanc aliquo modo redolent, Tuo quoque nomini se tota in mancipia tradere teneantur. Teneros erga Augustissimam Deiparentem affectus, atque amores cum lácte nutricis bibisti, cum ijs etiam adoleuisti, & cum ijs hucusque in dies talia semper incrementa sumpsisti, vt illa mirari potius Orbis valeat, quam imitari. Nulli cedis in cultu, & veneratione Deiparæ, quia nullum plus gratiarum beneficiorumque cœlitus à Deo, illius Materna cura, atque intercessione, obtinuisse arbitraris.

ris. Sciens Mariam esse illam, per quam Reges regnant, sub eius ductu, atque auspicijs Regna tua gubernare non desinis, vt fœlicia ipse possideas, & posteris tuis illa relinquas florentissima. Magnæ Dei Matris cultum reputas veram, ac solidam regnandi artem; ~~nec regnandi artem~~; nec regnandi solum, sed regnum etiam propagandi. Marianam pietatem à maioribus tuis constantissimè semper cultam, eorum vestigijs inhærens, non solum firmissimè retines, & solidissimè conseruas, sed nouis expressisque in dies amoris, ac reuerentiæ significationibus pretiosiorem reddis, & auctiorem. Potestne PHILIPPI IV. audiri nomen, quin simul intelligatur Magnus Magnæ Dei Matris Cultor, ac perfectissima Marianæ Pietatis Idea? Sacrosanctæ Dei Genitricis obsequium, amorem, cultum sic æstimas, vt profitearis, sic profiteris, vt exerceas, sic exerces sic doces, vt exemplo omnibus persuadeas ut doceas; & vt Regia dignitate maximus, sic Mariana pietate omnes facilè superas.

ras. Nulla in Te reperitur satietas colendæ Virginis, & honorandæ; & lucidissimæ honorum, ac dignitatum, stellæ cum Austriaco sanguine in Te fixæ, obscurantur quodammodò à Marianæ pietatis Sole. Quis Albo Sodalitatis mancipiorum Deiparæ Virginis nomen suum libentissimè inscripsit, sibique magno semper honori duxit cōpedes gerere, & mancipium illius esse, & dici, quæ Immortalis Cœlorum terrarumq; Regina est? PHILIPPVS. Quis Festum ter sancti, ter augusti, ter maximi Nominis Mariæ, vt tum Matriti, tum alibi per Toletanam Diæcesim quotannis solemni ritu celebrari posset à Summo Pontifice suis precibus obtinuit? PHILIPPVS. Quis item Festum Præsentationis Sacrosanctæ Dei Genitricis, ab octingentis nonaginta amplius annis, in Orientis Ecclesia, ad eiusdem SS. Dei Genitricis laudem, gloriam, & honorem, Matriti in Templo S. Mariæ de Atocha solemni pompa, & festo apparatu singulis annis perpetuo

coli

coli iussit? PHILIPPVS. Quis Ecclesiæ B. Virginis *Lauretanæ*, in suæ submississimæ pietatis monumentum, vestem sex millibus, & quadringentis adamantibus inoculatam, & scutis vigintiquinque millibus æstimatam dono misit. PHILIPPVS.

Certè, cum ad insigne aliquod opus & tua Regià Maiestate, ac liberalitate dignum, quod perpetuum tuæ aduersus Deiparam pietatis monumentum esset, hic in Vrbe fundandum instituendumque, iam à multo tempore animũ mentemque conuertisses; anno tandem huius Sæculi 47. Patriarchali *Basilicæ* S. Mariæ Maioris, in tuæ erga hanc propensioris tutelæ, ac protectionis, quas profiteris, affectum, quatuor mille scutorum perpetuum redditum, in Canonicos, & Cappellanos eiusdem Basilicæ distribuendum Regia Munificentia assignasti: cum obligatione, vt singulis annis in perpetuum, in festo scilicet Natiuitatis B. Virginis, & in festo S. Ildephonsi eiusdem B. Virginis Cappel-

pellani, ad Altare Imaginis Deiparæ, à S. Luca depictæ, ibi in Cappella Pauli V. aſſeruatæ, celebritate, & pompa prorſus Regia, ſolemnia ſacra peragerentur: & ibidem diebus ſingulis, pariter in perpetuum, pro tua, tuorumque ſalute, & pro *Regni* tui ſpirituali, & temporali proſperitate, & augmento Miſſa priuata, à Cappellano *Regio* per Te, vel per tuum apud Sedem Apoſtolicam Oratorem deſtinando, recitaretur.

Pietas tua erga Myſterium Conceptionis B. Virginis ſemper & vbique Immaculatæ, cui non innotuit? Dixi alias dum in Regibus Marianis de eximia tua erga Cœli terræque *Reginam* pietate, ac veneratione agerem, Te, cum vix Ephebus habenas Regni moderandas accepiſſes, inter bellorum ſtrepitus, & ampliſſimi Dominij curas, pio erga Sanctiſſimam Virginem ſtudio motum, ac eius Conceptionis Immaculatæ promouendæ ardenti deſiderio incenſum, vt feliciter clauderes, quod pijſſimi tui

Pro-

Progenitores aggressi fuerant, magnificam, amplissimamque legationem ad Gregorium XV. Pontif. Max. destinasse, vt tanti Mysterij definitionem, vnicum malorũ tui Regni remedium, cordata humilique apud Sedem Apostolicam intercessione efflagitares. Dixi, *Te* inter Sodales Congregationis purissimæ Conceptionis, Matriti, in *Regio* S. Claræ monasterio institutæ referri voluisse, & vsque ad extremum spiritum, Beatissimæ Virginis sine macula conceptæ decus propugnaturum, voto ac iuramento spopondisse. *Dixi*, *Te* Festum Purissimæ Conceptionis Beatissimæ Virginis, quod cum Octaua in Franciscano Cœnobio Discalceatorum Matritensium, solemnissimo, splendidissimoque, vereque Regio apparatu, quotannis peragitur, amplissimis perpetuis prouentibus ditasse, & quamuis publicis curis distentum, tamen eidem festo, quater saltem in octaua, summa cum deuotione semper assistere consueuisse. Dixi denique, *Te*, Sanctissimo

Domino Innocentio X. vt festum Conceptionis B. Virginis, quod recolendæ memoriæ Pontifex. Vrbanus VIII. in constitutione de obseruatione festorũ non enumerauerat, Hispaniarum *Regnis*, quibus fuerat semper colendissimum, restitueretur, precibus supplicasse: & ab eodem per *Diploma* Apostolicum die 10. Nouembr. anni 1644. expeditum, quod ardenter expetiueras, feliciter adeptum esse. Addo nunc *Te* ita Immaculatam Deiparæ Virginis Cõceptionem colere, vt tanquam præcipuus, & maximus eius propugnator, ac vindex, nihil omninò prætermittas, quod in hac re ad maiorem Virginis gloriam *facere* valeat; *Tibique* nullum obsequium gratius esse possit, quam quod pro Intemeratissima Dei Matre, sine Originalis peccati macula concepta, in *Te* confertur. Pietatem erga Mysterium Conceptionis Immaculatæ, tanquam hæreditatem antiquam, & præscriptam ab Auis, Proauisque in *Te* transmissam; non solum possides, sed

in dies

n dies excolis, & auges; nec dici potest,
uam incensis studijs, pro intaminatis-
ma, ac nullis vnquam maculis subie-
tà Dei Matre, hucusque laboraueris,
t labores. Indefatigabiles curas, con-
entionesque à Te pro illibata Virginis
loria susceptas, litteras verè aureas
emmeasque, ad Summos Pontifices;
R.E. Cardinales, aliosque Orbis An-
stites, & Magnates pro immunitate
'irginis ab originali scriptas, præcla-
osque tuos pro Immaculata Concep-
one Augustissimæ Dei Matris conatus
t ferè assidua molimina præsens ætas
lamat, clamabit altera, & clamando
Maiestatis Tuæ, tum in terris, tum in
Cœlis, augebit gloriam ampliorem.
Hoc vnum silere hoc loco non possum,
tque ab vniuerso Orbe audiri auidissi-
nè expeto vocem tuam dignam Au-
triaci sanguinis fastigio. *Si controuersia*
mmaculatæ Conceptionis definitio, pen-
eret ex mea Romam profectione, statim
apesserem iter libentissimè, meque sum-
nè felicem putarem, si ad hoc munus Vir-

gini Dominæ Nostræ præstandum aliquid valerem. Et hic non exclamem, ò pietatem verè Regiam! O dignam Orthodoxo Principe! O ardentissimi tui erga Deiparam amoris magnum, ac prorsus laudabile auctoramentum! uocem

Laudent alij insignem illam tuam, in tanta rerum mole, & tam vario negotiorum successu, tranquillitatem mentis & constantiam: efferant tuam in tanta fortunæ indulgentia animi moderationem, inundantemque in omnes amorem, & beneficentiam: dicant Te non tuorum Dominum, sed parentem: & cum Gregorio XV. Pont. Max. appellent Europæ Ornamentum, & Catholicæ Ecclesiæ gaudium: Austriacæ item Sobolis fulgentissimum lumen, iustitiæ & integritatis exemplar, & non solum Hispaniæ tuæ, sed Orbis etiam vniuersi delicium, & felicitatem. Ego enim summam tuarum laudum, atque encomiorum mihi attigisse videbor, si in Te tantum Marianam pietatem suspiciens, Te Magnæ Dei Matris seruum humilem

dixe-

dixero, ac eiusdem Cultorem Magnum prædicauero. Necesse est, ò Regum potentissimè, vt Maiestas tua patienter licentiam, vel audaciam meam in dicendo ferat, cum ipsa crebris suis, ac ferè assiduis, erga Augustissimam Dei Matrem, reuerentissimæ pietatis obsequijs vberem loquendi materiam Epistolæ huic dederit, ac mihi promptam etiam audendi causam ministrauerit. Licet enim ardentissimi tui erga Deiparam affectus argumentis enarrandis inconditus meus sermo, sit omnino impar; me ipsum tamen continere non possum, quin aliqua saltem ex innumeris, quæ in Magnæ Deiparentis gloriam præstitisti, hic ad perenne præsentium, & posterorum exemplum apponam. Scribam liberè, quia ea, quæ loquor, palam sunt. Nonne Tu in Ornatum Sacelli planè admirandi Dominæ Nostræ de Sacrario Toleti, in quo deuotissima B. Virginis Imago antiquitate, & Miraculis celeberrima, magna fidelium religione colitur, vltra centum aureorum millia,

Regia prorsus munificentia, erogasti à Nonne Tu in Valle Iosaphat propè Hierosolymam, non longe à Getsemani, ante sepulchrum, in quo iacuit olim corpus B. Virginis, tres assiduè lampades tuis sumptibus ardere iubes, & Ordinis D. Francisci Religiosis sollicitis Mariani huius Sanctuarij curatoribus, omnia, quæ ad diuinum in eo cultum retinendum pertinet, liberaliter subministras? Nonne Tu superiori Anno 1655 ad protectionem B. Virginis implorandam, & gratias agendas pro beneficijs, ab Hispaniæ Regnis, intercessione Dei Matris, à Deo acceptis, vt Dominica secunda Nouembris Festiuitas cum Missa, concione, ac generali supplicatione, solemni cultu ab omnibus in perpetuũ celebraretur, impetrasti, & pro huius festiuitatis Officio, & Missa propria sub titulo *Mariæ Sanctissimæ Armorum. Hispaniæ Protectricis*, Sedi Apostolicæ humiliter supplicasti? Nonne Tu in nouem festorum B. Virginis peruigilijs, eidem B. Virgini colendæ ieiunium colis: ac

adem festa, omnesque Deiparæ Virgini dicatos dies religiosissima pietate veneraris? Tui erga Augustissimam Cœli Reginam deuoti cordis, ac religiosissimi affectus indicia, cum iam omnium oculis accipiantur, omnium præconijs extollantur, & in tot Templis, Aris, tabulisque palam appareant, meo eloquio ac prædicatione non indigent. Quid enim hic memorem Sanctuaria Mariana in Hispania, & alibi, Miraculorum gloria, & frequenti populorum cultu famigeratissima, videlicet, Cęsaraugustanum de Pilari, Guadalupense, Monserratense, de Almudena, de Solitudine, de Remedijs, de Bono successu, Hispalense de Antiqua, & de Regibus in Ecclesia Cathedrali, & de B. Maria de Mercede in Ecclesia eiusdem Ordinis, de Puche propè Valentiam, de Oliua, de Salzeda, de Illescas, & alia, cum hæc omnia, me tacente, pietatem simulque munificentiam Regiam luculenter exprimant, ac vocibus sonanti ære clarioribus loquantur? Sed inter cætera San-

ctuaria Mariæ Deiparæ dicata, quod dulcius animo tuo dominatur, & cordis tui intima amantius rapit, Sanctuarium est D. Virginis de Atocha, in Regia tua Matritensi Hispanici Imperij Sede, Religiosissimorum Patrum Prædicatorij Ordinis curæ, ac sollicitudini commissum. Ad hanc Diuam gratiarum mirandorumque fœcundissimam, (cuius cum laude, & gloria meminit S. Ildephonsus Toletanæ Sedis Antistes) cum non semel ipso experimento didiceris eam, deploratissimis in rebus, insignem opitulatricem extitisse, pro tua, pro Ecclesiæ, ac pro Regnorum tuorum incolumitate, eius opē coram imploraturus, frequenter accedis, & quolibet die Sabbati non solum Sacrosanctum Missæ Sacrificium, quod ante eius Imaginem Sacerdos peragit, deuotè audis, sed sæpè etiam diuinissimum Christi Corpus in Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, Austriaca pietate, & reuerentia communicas. Nec ignorans, quicquid ab æterno illo pe-

rennique bonorum fonte Deo in terras profluit, fluere per *M*ariam, quotiescunque, vel hostes à tuis copijs triumphatos, vel Regnis tuis aliquid faustum fortunatumqùe euenisse intelligis, ad eiusdem Diuæ Imaginem, Matritensiū commune perfugium, festinus accurris, debitas, ac immortales Deo, ac Sanctissimæ eius *M*atri gratias pro beneficijs acceptis relaturus.

Neque hic inuoluere silentiò possum quod dum hæc Imago pro Ecclesiæ Catholicæ necessitatibus, itemque pro pluuia, in summa terræ siccitate, à *D*eo obtinenda, in supplicatione à Matritensibus solemniter circumferretur: & interim tam inundans imber è Cœlo caderet, vt Cœlum ipsum in nubes liquescere, ac in terras defluere videretur. *T*u, qui eandem supplicationem tua præsentia honorabas, & Diuam tuam propè reuerentissimè sequebaris, generosissimæ pietatis exemplo, hilari ac sereno vultu, per densissimos imbres longo itinere semper pedes incessisti, &

licet totus aquis madidus, non nisi tamen processione absoluta in tuam Regiam recedere voluisti. Et hic cum admiratione non dicam: Aquæ multæ nõ potuerũt PHILIPPI Regis extinguere erga *Deiparam Virginem* charitatem, nec flumina obruent illam?

Porrò in tuis erga *Deiparam Virginem* obsequijs prædicandis, cum materia abundè suppetat, hic vlterius excurrerem, ni ingenij mei culpa penuriaque ea deterere vererer; & ni calamum in ijs recensendis propè exultantem, iam omnibus cognita perspectaque *Tuæ Maiestatis* modestia cohiberet. Dicerẽ *Te* honori B. Virginis ampliando strenuè animis, opibusque incumbere, & Athletæ instar, in stadio assiduè oculos ad metam brauiumque intendentis; *Te* mentem, affectum, sensusque tuos omnes ad *Marianum* cultum nunquam non conuertere. Dicerem, *Te* tutissimas sceptrorum Regnorumque tuorũ Opes, non ærarium, non exercitus nõ signa, nõ Duces, non propagnacula, nõ

ex-

xcubias, nõ machinas, non armamenta, ed post castum purumq; Dei cultum, sin erum in Deiparam famulatum existinare, humileque, secundum Deum, rga Cœli *Reginam* obsequium pro rætoria cohorte, pro infracta triarioum phalange, ac pro firmissimo, ac almari Imperantium præsidio apud Te esse. Dicerem Te nihil humile, aut despicabile reputare, quod *Mariæ* Augustæ ancillatur; ac adeo incensum tuũ esse erga Dei Genitricem studium, vt um ferè omnia possis, hoc vnum tamen non possis, etiamsi velles, nempe ea, quæ ad Magnam Gratiarum Matrem dulcéque Clementiæ parentem attinent, in Tui tutelam gratanter nõ suscipere. Sed hæc & alia, quæ afferre possem, hac etiã de causa libenter omitto, quòd tenerrimum tuum erga Augustissimam Dei Matrem affectũ exprimere mauis rebus præclarè gestis, quam gaudeas illum, iustis licet Encomijs, celebrari.

Gaude, & exulta Regum Potentissime, nam ea, quam infatigabili affectu

colis,

colis, quam feruentiſſimo ſtudio amplectêris, quam tenero, ac conſtanti obſequio veneraris, Te æternum inter Heroes conſtituet, & fatigatum bellis Imperium tuum in intimo tandem deſideratæ pacis gremio collocabit. Illa, cuius non ſolum ſeruus, ſed humile Mancipium, in excelſo humanarum rerum faſtigio conſtitutus, eſſe, & dici gloriaris, votis tuis benigna annuet, armis tuis propitia fiet, à Regnis tuis clades depellet, reddet in Auſtriaca familia perenne ſceptrum, facietque vt dilatata fide: ampliato Dominio, incolumis, Te Principe, Hiſpania perſeueret. *Sanè Tibi, & populorum fidem, & hoſtium oppreſſionem pollicìebatur haud temerè, Summus Eccleſiæ Præſul Gregorius XV. cum animaduerteret, quod eius Tibi Virginis Patrocinium conciliare ſtuderes, quam terribilem eſſe, vt caſtrorum aciem ordinatam, diuina Oracula teſtantur.*

Perge igitur, Rex Inuictiſſimè, clariſſimis obſequioſæ Pietatis erga Deiparã Vir-

Virginem exemplis, vt hactenus fecisti in dies magis Christiano Orbi præluce-re: & dum Opusculum hoc meum, ex præcordijs intimis animi, omnia fausta, & prospera apprecantis, *T*ibi offero; licet ab Authoris sui arte, & ingenio Maiestatis Tuæ conspectu minimè dignum, eo saltem nomine, ac titulo gratum illud acceptumque habere non dedigneris, quod de illa agat, quæ Centrum cordis tui est, & quam tanquam *R*eginam Seruus, & Patronam Cliens, omni, qua potes, animi submissione veneraris. Quo etiam nomine, ac titulo benignè aspicere, ac in clientelam tuam amanter recipere non graueris me mortalium certè postremissimũ, sed Deiparæ Virginis infimum seruulum: & Congregationem item meam, omnium quidem minimam, at præ omnibus tuo obsequio deditissimam, quam Venerabilis Pater Ioannes Leonardus lectissimę pietatis, ac probatissimæ Virtutis Heros, in Lucensi Ciuitate (quæ sub Austriaca protectione libero imperio

suos

ſuos regere gloriatur) primo Auctoritate Apoſtolica fundauit, ac Auguſtiſſima Dei Matris Nomenclatura inſigniuit. Interim Miſericordiæ Matrem enixiſſima ſupplicatione obteſtor, vt validis ſuis apud Deum precibus Maieſtatẽ tuam diutiſſimè ſeruet incolumem, & ad Hiſpaniæ vlterius bonum, Orthododoxorum emolumentũ, plenamq; Mundi fęlicitatem, Alijs Auſtriacis Prædeceſſoribus tuis iam in Cœleſti Regno im marceſſibili beátitatis laurea coronatis ſero adiungat. Romæ in ædibus S. Mariæ in Campitello die 18. Maij Anno à Virginali Partu 1676.

Maieſtatis Tuæ

Cliens æternum deuotiſſimus

Hyppolytus Marraccius.

D E

DE BEATA VIRGINE
COPACAVANA,
IN PERVANO NOVI MVNDI Regno celeberrima.

Scribendi Operis Occasio.

CAPVT I.



VM ſuperiori Anno 1655. die 8. Septembri Romæ, in Eccleſia S. Ildephonſi Patrum Diſcalceatorum Ordinis S. Auguſtini Nationis Hiſpanæ, pulcherrima Beatiſſimæ Virginis Imago, ad illius, quæ in Nouo Mundo de Copaçauanà dicitur, exẽplar expreſſa, tabula prægrandi 18. palmorum Italicorum altitudine, in altari eius rei cauſa ab ijſdem Patribus exædificato, fuiſſet collocata; tametſi & eorundem Religioſorum Virorum modeſtia, & loci anguſtiæ multa, ad publicæ cele-

celebritatis rationem pertinentia, videlicet Musicorum concentus, sacrorum supellectilium præstantiam, quæsitamque primorum virorum frequentiam, non patiebantur; non defuere tamen & eo die, & per octo sequentes, quæ & religiosam paupertatem decerent, & pro rei dignitate sufficere viderentur. Affuere inter cæteros Illustrissimi, ac Reuerendissimi Præsules D. Ambrosius Landuccius Senensis ex Eremita Augustiniano Episcopus Porphyriensis in Partibus, & Sacrarij Apostolici Præfectus, ac D. Ioannes de Paredes Hispanus, Episcopus Castri maris, in Regno Neapolitano; ac rei diuinæ ambo operati sunt. Octauo verò post die, præter eundem Landuccium, accessit, & Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Iulius Rospigliosus, Pistoriensis, Archiepiscopus Tarsensis, Pontificius olim apud Hispanum Regem Nuncius, & nunc Sanctissimi Domini Nostri ALEXANDRI VII. in negotijs Status Sacretarius posthabitis pietati maximis, & grauissi-

mis

mis curis ad suam prouinciam pertinentibus, vt ibidem vterque Sacra perageret. Cumque de Imagine *ista* Romæ hactenus minimè visa, quam effabrè egregij pictoris penicillus effinxerat, Reuerendum admodum Patrem Magistrũ Michaelem de Aguirre Augustinianum, Prouinciæ Peruntinæ alumnum, qui præsens erat, & Mariani honoris promouendi sitientissimus, vt prædicta Imago illic ad populorum cultum venerationemque exponeretur, potissima causa extiterat, curiosè percunctarer. Hæc, inquit ille, est Imago Imaginis Diuæ Virginis Copacauanæ in Peruano noui Mũdi Regno miraculorum gloria venerabilis; ex qua tanquam ex horto, seu Paradiso voluptatis miraculorum flumina fluxerunt hactenus, & in dies fluunt, gratiarum cumulos velut vndas voluentia in vtilitatem eorum, qui sincera fide ad eam illic accurrunt. Quod enim est Belgis Diua Hallensis, Hispanis Guadalupensis, Gallis Aniciensis, Polonis Claramontana, Italis Lauretana, hoc est

Indiæ

Indiæ Incolis Diua Copacauana. Ibi Augustissima Dei Mater plena manu bonitatis suæ diuitias prodigè effundit, & misericordiarum fontes largissimos aperit, vt quisque hauriat inexhaustos. Ibi auxiliari sua potentia dexteram indefessam in animo, & in corpore, in periculis, in calamitatibus, in languoribus, egentibus porrigit: & instar Oceani terram ambientis, suis beneficiorum vndis omnes ad se accurrentes continuo immergit. Quæ ibi Deus Opt. Max. Genitricis suæ honori augendo crebra, & ferè assidua miracula patrat, claudos erigendo, cæcos illuminando, morbidos persanando, mortuos ipsos suscitando, & vera vitali luce iterum donando; nemo non meritò miretur, cum supra captum, aut fidem hominum sint, & naturam ipsam vincant. Et cum hæc, & plura alia de Imagine illa me summa animi alacritate, simulque benignitate edocuisset, licet essem tenuitatis meæ optimè conscius, à singulari tamen sua benevolentia in me abductus, auctori-

tate

tate sua (quæ in me omnia potest) consilio, exhortatione, præceptoque coegit, vt ad Historiam eiusdem *Diuæ* Virginis de Copacauanà in Nouo Mundo plurimorum miraculorum effectricis, literarum monumentis consignandam animum, mentemque conuerterem.

Non potui Amicissimi Viri, & Patroni semper & vbique mihi colendissimi precibus imperioque non acquiescere, in re præsertim, in qua de Deiparæ Virginis gloria cûltuque agebatur; summopere gaudens memoranda, & admiranda, quæ Deus per Virginē Matrē in nouo Orbe patrat, in nostro etiam propaganda esse, ac diuulganda, idq; muneris eo libētius suscepi, quod eodē anno, nēpè 1583 in nouo Orbe hanc ipsam Beatissimæ Virginis Imaginem miraculis clarere intellexi, quo Congregationem Dei Matris (in quam me licet indignum fortunatissimè ascriptum mihi summoperè, & placeo, & lætor) *Lucæ* in Etruria, Ordinarij auctoritate, primo erectam, institutamque fuisse non ignorabam.

Perlegi igitur in hunc finem, quotquot inuenire potui, Auctores, probatos, & fide dignos, de B. Virgine Copacauana in nouo Mundo miraculis portentisque famigeratissima differentes, atque ex eorum monumentis, hanc, quam exhibeo, eiusdem Diuæ Virginis Copacauanæ Relationem, & sincera fide decerpsi; & breui calamo exaraui.

Spero, mi Lector, Opellam hanc fore tibi, & omnibus iucundam, spero vtilem: cum in ea de illa agatur, quæ, teste S. Isidoro Archiepiscopo Thessalonicensi in suo Mariali Orat. 4. *Est iucunditas nostra incomparabilis, & quæ neminem sibi obsequentem, ac serio seruientem aliquando abire permisit indonatum.* Nullum aurum ex Peruano Regno, auri feracissimo, venit vnquam in Orbem nostrum, Imagine D. Virginis de Copacauana pretiosius. Hanc tu igitur in hoc opere peramanter excipe, & omni, qua potes, animi demissione venerare: vt gratiarum suarum opulentia, te illa ditet diligentem se, & cordis tui thesau

ſaurum donorum ſuorum abundantia repleat. Et dum tibi corporis, & animæ ſalutem millies animitus voueo, pro me etiam ſerio, & calidè roga, & Mariæ poſt Deum viue, vt viuas æternum.

D. Virginis Copacauanæ in Peruano noui Mundi Regno celeberrimæ Origo.

CAPVT II.

IN Peruuia, noui Orbis, ſeu Americæ Meridionalis parte non ignobili, & cæteris illius regionis prouincijs fertiliori, & locupletiori, centum quinquaginta paſſuum millibus à mari Auſtrali, ac totidem circiter à montibus tractuque nondum ab Indis, quos Chũchos vocant, perdomito, duæ ſunt prouinciæ fama nobiles Chucuitum, atque Omaſuyum, vtraque altitudine ſeptendecim graduum, ſitæ apud paludem maximam, Titicaccam nomine: cuius circuitus ſupra ducenta, & quadraginta paſſuum millia protenditur, continetque Inſulas nonnullas, inter quas cognominis paludi *Titicacca*; qua loci amœnitate, qua glebæ vbertate, qua

aquarum ſalubritate,& copia,qua tandē arborum frugiferarum, ac ſibi peculiarium bonitate principatum obtinet. Hic fuit Templum celeberrimum Soli ſacrū, totum aureo laterculo contectum, ad quod Inghæ (quæ vox patrio idiomate Reges, aut ſupremos denotat) ſella geſtatoria aurea famulorum ceruicibus ſublimes, ſe transferebant, vt nefaria ſacra humano cruore ibi peragerent. E conſpectu, continenti ſolo, apparet ad ſex millia paſſuum fortunatiſſimum Copacauanæ Oppidum, extremum in finibus, ac ditione Omaſuyorum. Hanc vero Inſulam tanti Inghæ faciebant, vt murum ei, quà adiri poterat, circumdederint, additis ad portas cuſtodibus, qui diligentiſſimè tuerentur, quique accedentes, religionis cauſa, ad Fanum Solis deducerent, traderentque Sacerdoti culparum Vindici, à quo pro grauitate facinorum, quæ fatebantur, pœnæ diſpenſabantur, humeris reorum, ac manibus ſaxo percuſſis, eiſque, vt à carne, ſale, pipereque abſtinerent, iuſſis. Qui-

bus

bus peractis Oppido Copacauanæ succedebant, inter duo Montes Hallagua, & Quisani sito, Qui primus Imperatorum Ingharum Titicaccæ fanum inuisit Topa Ingha Iupangue fuit; Is, qui Imperio suo adiecit omnem regionem à Quito ad Chile. Mox Patris exemplo Guanaccapac Ingha, postquam ad Indos, Pastos, aliasque nationes promouerat imperium. Hic vndecimus regnauit, Pater Guascaris Inghæ, & Atabalipæ Inghæ, qui magnis bellis, atque incursionibus contendebant, cum classis Hispanorum eò aduecta opulentissimas terras primum occupauit. His breuissimè prænotatis de veteri Copacauanæ Templo, Insulaque Titicaccæ, quo dilucidior narrationis nostræ ratio constaret. Iam ad rem ipsam redeamus, ac exordia Sanctissimæ Imaginis Beatissimæ Virginis Mariæ in Copacauanæ oppido prosequamur.

Annis circiter quadraginta ab Hispanorum in id Regnum ingressu, Peruanus ager, Februario mense iam cæpto, sęuis-

sæuissimi frigoris insolentia extinctis segetibus præmetebatur. Huius mali causa maximo mœrore affecti incolæ, cum rei frumentariæ inopia cætera omnia præmetuebant aliena, atque incommoda. In eam proinde sententiam conuenere, vt societatem sub auspicijs Beatissimæ Virginis instituerent, cui dies illius Purificationi Sacer festis honoribus perageretur. Verum obstabatur ab ijs, qui iam aliam societatem in honorem D. Sebastiani Martyris coeundam deliberauerant, causantibus Oppiduli breuitatem, atque inopiam duabus Societatibus sustentandis imparem. Res inter Anansayos, & Vrinsayos, quos vocant, dilitigata, irrito, vtrinque successu hæsit, donec per D. Alphonsum Virachocham Ingham Regiæ familiæ virum, ad exitum deduceretur. Hic Potosium cum venisset, D. Franciscum Titium Iupangue consanguineum suum, Deiparæ Virginis Purificatæ simulacrũ integrũ, quatuor palmorũ altitudine ex Ligno forsan Cedrino præ manibus habere intellexit,

causamque eius operis, cum ex ingenio viri ad illud artificij genus maximè procliui, cum ex voto quo se obstrinxerat effigie Deiparæ Virginis propria manu elaborata terram suam cohonestandi; quicquid impensæ incommodique perferendum esset, afferri audiuit. Cæperat autem Pridie Nonas Iunias anni 1582. Alphonsus igitur iterum optatæ Societatis constituendæ facultatem ab Episco po impetrare animum inducit. Sed ex quodam ipsius Episcopi domestico, cum rem difficultatis plenam, nec facile exorandam ab Antistite, accepisset; ægrè ferens, quod voti sui compos fieri minimè posset, ab incœpto desistere, spemque omnem abijcere penè non delibe-rauit. Interea non sine cœlesti consilio, contigit, vt re cum Sacerdote quodam optimo communicata, eodem auctore spes erigeret, viamque sibi ad eam facultatem impetrandam muniret.

Supplices itaque libellos ad Antistitem composuit, quos dum tradit, Franciscus Titius Iupangue eius consangui-

neus opportunum tempus censuit Imaginem simul in tela obtendendi sua manu depictam, ea spe, vt non facultatem tantummodo componendæ Societatis sed & aliam sibi peculiarem liberè Imagines effingendi, atque sculpendi impetraret. Minimè verò profecit ea spe, risusque obtinuit, vnde laudem, & facilitatem sperauerat, Antistite Ipso cum domesticis ruditatem operis artificisque imperitiam effusiori cachinno prosequutis. Non tamen idcircò pietate insignis Indus sese deseruit, animique altitudine excidit, quin potius ardentioribus votis Deo Opt. Max. preces ferebat, quatenus: quod ob artificis imperitiam ab Hispanis, vt deridiculum, aspernabatur, ipse perficeret, facilemque negotio cursum pararet. Opus tandem Virginei simulacri inter spem metumque laboriosè absolutum auro illiturus ad Vrbem Pacis deportauit, quo interim peruenit ab vrbe Platæ Alphonsus, de quo supra meminimus, cum facultate ab Antistite accepta Societatis fundandæ,
cu-

cuius in Albo primus numerari voluit. Compertumque est eodem penè temporis momento absolutam effigiem, atque exoratam facultatem fuisse. Non dubitauit Alphonsus, quin Oppido suo Copacauanæ, vbi primum huiusmodi nuntium acceperat, gratissima futura esset Deiparæ Imago, & Societatis Institutio, ægrius tamen ab Vrinsayis, quicquid gestum erat, auditum: qui tametsi, quod ad Societatis institutionem pertinebat, annuere videbantur, magna tamen contentione effigiem illam, vtpote non satis affabrè, ab imperito artifice Francisco Titio Iupangue elaboratam, recusabant. Eorum clamoribus permotus Alphōsus litteras ad Franciscum ea de re dedit, pluribus abhortatus, vt pretium operis sui aliundè quæreret, quando Vrinsayis omnia sua displicebant. Dum hæc ita geruntur Sacram Genitricis suæ Imaginem mirum in modum illustrare Deus cœpit, ita vt lapis, quem reprobauerunt ædificantes, factus sit in caput anguli. Etenim cum apud Religiosum

giosum quendam virum ex Ordine *D.* Francisci in Ciuitate Pacis, Franciscum Nauarrettum nomine, seruaretur, quoties is eximiæ virtutis Vir sub vesperū cellę suæ succederet, ex ea effigie erumpētibus radijs illustrari totus videbatur. Interea dum inter aliquot populos de pretio pro effigie cōferēdo deliberaretur Hieronymus Marañonius Omasuyorum Prætor Terræque Copacauanę, deliberari omnino non tulit, sed ad se subitò deportari curauit, pollicitus Francisco *Titio* Auctori operam suam, vti Imago iam dicta suo in oppido collocaretur si tamen digna iudicaretur. Hoc per Didacum Churapotam Principem, moderatoremque Vrinsayorum perfectum est, quibusdam frustrà aduersantibus eiusdem factionis, quos tamen moderatoris auctoritas facilè repressit. Itaque anno 1583. die Virgineæ Purificationi sacro, prima adhuc luce, Copacauanam sacrum pignus peruenit, & in Ecclesia Parochiali, quæ post octo annos, nempe anno Domini 1591. Au-

gusti-

gustinianæ Familiæ vnita, in Templum postea omnino pulcherrimum euasit, digno fuit honore collocatum.

Diuæ Virginis Copacauanæ Miracula.

CAPVT III.

STatim verò admirandâ per effigiem Matris suę pręstare beneficia Deus immortalis mortalibus cœpit, diuinæque potentiæ suæ vim præsentem demõstrare: statim Dei Mater prodigijs, & miraculis frequentem Indorum cultum amoremque in se prouocare, & multorum munerum, ac opulentorum donorum Datricem omnibus ritè petentibus sese ostendere orsa est. Habuerunt statim Copacauani, ac omnes Indi à noua hospite maxima in se dona, copias, beneficia, miracula, gaudia, vitas, exaltationes, morborum depulsiones, gratiarum collationes, voluntatum susceptiones, petitionum complementa, omnia Regia, ac pretiosa.

Dabo hic solum ex innumeris pauca à bonis testibus arbitrisque affirmata &

sicut

ſicut olim ille ſub vngue Leonem, ſic nunc ego ſub hac paucitate reliquorum multitudinem concluſam noſtro Orbi ſpectandam repræſentabo.

Vt autem in his admirandis, quibus Deus Opt. Max. Matris ſuæ gloriam in Orbe extendere dignatus eſt, poſterorum memoriæ tranſmittendis, non tumultuariè, & confusè, ſed diſtinctè ordinateque incedamus, de ijs primum miraculis agam, quæ ipſam D. Virginis effigiem propriè tangunt, deindè verò de illis ſcribam, quæ mortuos ad vitam reuocatos: obſeſſos à Dæmone liberatos: cæcos illuminatos, claudos,& contractos ſanitati reſtitutos: ſaucios ex lethali vulnere perſanatos: mutos loquelæ, & ſurdos auditui redditos, à ſubmerſione in aquis ereptos: in caſu præcipitio ruinaque adiutos: à laqueo venenoque ſeruatos: à bello, incendio, fulmine, peſte, beſtijſque incolumes cuſtoditos: Apoplexia, Epilepſia, ſanguinis fluxu, lepra, hernia, pleuritide, hydropiſi, diſenteria, ſuppuratione, & febri,

fau-

faucium, & renium morbo, ſtomachi ægritudine, capitis, & præcordiorum dolore, pectoris vitio, calculo alijſque infirmitatibus laborantes ſanitati reſtitutos: Scientiæ,& linguarum dono auctos: agrorum fertilitate, aëris ſerenitate, ac vino optimo ex corrupto donatos, peccatoreſque ad diuinam gratiam conuerſos reſpiciunt.

Miracula circa ipſam D. Virginis Copacauanæ Effigiem.

CAPVT IV.

CVm Effigies Infantuli Ieſu, adeo ſupra Matris ſinum extaret,vt impoſita capiti corona materni vultus aſpectum magna ex parte eriperet. P. Montorus (ita loci Parochus appellabatur, antequam Auguſtinianis ea cura demandaretur) eam fabri alicuius opera ſeiungendā decreuerat; quod poſtero die, dum accedit, re præſtiturus, repertus eſt puer Ieſus in Matris brachio ſiniſtro

reductus, optimeque collocatus quemadmodum etiam nunc cernitur, nullo ad Virginei vultus intuitum obice relicto etiamsi quodlibet capiti diadema imponeretur.

Cum miles quidam aleæ iactu omniũ suorum iacturam fecisset, annulum tantummodo, quem huic Virgini offerret, sibi retinuerat. Huic dũ digitto Imaginis inserere studet, propter digittorum inter se coniunctionem, nulla potuit ratione præstare, sed non ità multo post mirabili plane modo disiuncti reperti sunt digitti, quemadmodum adhuc videre est, locusque in eis annulo datus.

Indus quidam nobili loco natus, ex oppido Zepita, cum grauius decumberet, fidem suam huic Virgini voto obstrinxit se ad ipsius ædem, salute adepta, profecturum. At morbi vi nihil idcirco remittente, per epistolam sanitatem ab ea postulare constituit. Cumque misisset ex coniunctissimis vnum, qui deferret epistolam, ac in manum ipsius Diuæ collocaret, sequenti luce resigna-

ſignata ad pedes Virginis epiſtola reperta eſt, ac ſalus interea ægro impertita, cui etiam per ſomnium imperatum, vt ad liberatricem ſuam viſendam Copacauanam contenderet.

Franciſcus Gomez Chirurgus Chucuitenſis hoſtem ſuum Copacauanam proficiſcentem ad cædem inſecutus, ea mente ad Effigiem D. Virginis viſendam acceſſit. Illic, ſpinarum veluti aculeis caput configeretur, ita vehementiſſimo dolore vexari cœpit, quo Templo exire coactus: nihil inde doloris expertus eſt. Iterum vero regreſſus in Templum iterum eodem incommodo deprehenditur, cogiturque recedere. Tum rogatus ab amicis quid ſibi videretur de Sacra Virginis Imagine? reſpondit, ſe maximopere mirari, ac neſcire quãobrẽ pulchritudinẽ eius Imaginis tot laudibus celebrarẽt cum ſibi turpis aniculæ ſimulacrum videre viſum fuiſſet: quibus dictis, & ad ſeipſum reuerſus, vſque adeo facinorum ſuorum pœnitere cœpit, vt apud Sacerdotem continuò ea accuſare deteſtariq;

non dubitauerit: quo facto, atque ad reuisendam, Sacram Effigiem reuersus, non quà ante forma, sed pulchritudine gratiaque insigniter ornatam suspexit.

QuidamMatthæus de Contreras prædæ cupiditate pellectus, in Copacauani Templi latibulo delituit, donec intempestæ noctis solitudine tutus, ad scelus erumperet. Quando tempus opportunum iudicauit nullumque sacrorum ministrorum vigilare amplius credidit, aræ insilijt, atque ab latere cortina deducta auream coronã magni pretij Sacræ Imagini detrahere aggressus est. Et licet cõtinuò manus, vi quadam, repelli arceriq; senserit, ne facinus auderent; nihil tamen inde perterritus, aut permotus, inuolare vnionum decora gemmisque annulos insignes non destitit. Visa est Effigies tota ibi commoueri, ac repentè coruscare, per Templum fulgura cœpere, quibus prædo nonnihil perterritus, ne torquem quoque diriperet, manus abstinuit; margaritas tamen quæque eate-

nus

nus prædatus fuerat, ornamenta non reliquit, sed cum eis ad latibulum regressus, per fores primo mane patefactas obscurus aufugit: paulò autem post deprehensus, atque in vincula coniectus, omnia, vt gesta erant, confessus est.

Vir quidam pius olei vasculum Deiparæ obtulerat, ad sacrorum luminum vsum ante ipsius Imaginem in Copacano Templo ardentium. Hoc autem oleum cum per sex menses diu noctuque incessanter adhibitum à ministris fuisset, nunquam defecit, sed semper lampadibus ardentibus humorem suffecit subministrauitque. Et hæc quidem circa ipsam D. Virginis Copacauanæ Effigiem admiranda cõtigisse apud probatos Auctores scriptum inueni.

Mortui ad vitam reuocati.

CAPVT V.

PEtrus Guancius Copacauanus nobili loco natus, non solum semel

desperatus à Medicis, & iam iam moriturus, implorato huius Diuæ Virginis auxilio, repente conualuit: sed iterum cum iam viuere desijsset, ab eadem Diua Virgine, Indorum precibus exorata, ad vitam reuocatus est.

Cum Francisco Hernandez geminos calces Equus allisisset, exanimatumque ad terram deiecisset, qui aderant illum Virgini Copacauanæ commendarunt, & rursum continuò eundem viuere mirati sunt.

Hieronymus de Bredigal puer octo annos natus, grauissimo morbo perculsus, à parentibus Copacauanam deducitur, qua nocte eò peruenit, mortem obijsse visus est, manè verò in Deiparæ ædem delatus, dum sacra mysteria peraguntur excitatus, vocem emisit, aquã petijt, atque omnino conualuit.

Bartholomæus Pariguana infans vnius anni cum dimidio, casu exanimatus, ad Aram D. Virginis Copacauanæ à genitrice pannis inuolutus delatus est, ibi autem dum Sacerdos sacra perageret, Di-

uæ-

æque Effigies monſtraretur, ad vitã eũ
euocatũ omnes, qui aderãt, gauiſi ſunt.
Franciſco Rodriguez puero quadrien
i defuncto, iamque humando, ob pie-
ıtem parentum in hanc D. Virginis Ef-
giem, ad cuius auſpicia, alieniſſimis in
:bus, conuerſos oculos ſemper habue-
ınt, vita reſtituta eſt.
Alphonſus Caſana ſeptennis puer mu
delapſus extinctus eſt, Parentibus ve-
ɔ Diuæ Copacauanæ Virginis auxilium
ıplorantibus, attollere oculos, reui-
ſcere, atque aſſurgere cæpit.
In Regione Cuzci Agnes Perez fuit,
ia Gaſparis de los Reies, quæ à media
ɔcte ad auroram mortua iacuerat, Pa-
ntes Deiparæ Virginis cultui maxi-
opere addicti, ſummis precibus illi fi-
ɔlam ſuam commendarunt, voto facto
ream illam ad libram ſe in eius tem-
o Copacauano collocaturos; ſtatimq;
his puella reuiuiſcere, aquam petere,
panẽ, & collata ſanitate potiri viſa eſt.
Cum Franciſcus Fernandez Burgos
iam ſex menſes natam amiſiſſet, voto

fidem ſuam obſtrinxit paris ponderis argenteam eius ſimilitudinem ad Copacauanum Templum deferendi: & dum infantulam antè Aram Virginis conſtitutam, exequiarum cauſa, velut extinctam lugeret, mirabili planè ratione reuocari illam ad vitæ munus conſpexit. Denique, ne longior ſim, Lucas Charca, ex Copacauana Potoſium proficiſcente, Coniux quinque Camelos ſecum habebat, quorum vnum quodam mane mortuum cum reperiſſet, Deiparam Virginem Copacauanam deprecata, duas vittas, ſiue mēſuras ipſius Imaginis Cameli extincti collo circumdedit, qui repente multis Indorum videntibus, ac mirantibus amiſſam vitam recuperauit.

Obſeſſi à Dæmone liberati.

CAPVT VI.

QVidam Indus Dominicus Caliſſaia nomine, annos natus tres, & viginti, à Dæmonio, cui ſeſe Magi

gi ſuaſu dederat, male vexatus, mutuſ-
que, atque inualidus membrorum effe-
ctus, poſtridie, poſtquam ad Aram Vir-
gineam delatus eſt, liber ac ſoſpes re-
ceſſit.

Martinus Tupa ex Regulis Iunguij
non poſtremus, varijs laruarum ſpectris
Dæmone agitatus viuere nō potuiſſet,
niſi eodem modo malorum geniorum
monſtrificas vmbras fugaſſet.

Alphonſus de Zea maleficarum male-
ficijs ad ſummam vitæ periodum perdu-
ctus, fuſis ad D. Virginem precibus, pe-
regrinationem Copacauanam deuouit.
Continuò loculum vermibus plenum e-
uomuit, ac Diabolicum faſcinum, ægri-
tudinemque exoluit. Ac ne diutius cum
Dæmonibus ſalutis noſtræ hoſtibus com
moremur, cum Peruanum in Indijs Re-
gnum ob Idolorum cultum, totum penè
à Dæmonibus obſeſſum maleque vexa-
tum inueniretur, Diuæ Virginis Copa-
cauanæ beneficio, Dæmonum tyranni-
dem abiecit, ac in veri Dei cultum, ac
religionem tranſijt.

Cæci illuminati.

CAPVT VII.

IOanna Aimarà oculorum lumine carens, mulier multum pia, & Virgini nostræ dedita, cum die quodam Sabbati ante Sacram Deiparæ Effigiem orationi instaret, clarissimè videre cæpit, & Angelorum vndique Aram cingentium splendoribus afflari sibi visa est.

Ioannes Mamanus Indus item oculis captus, precibus ad B. *Virginem* fusis, & nouendiali circuitu ante eius aram absoluto, videre potuit, & gratus laudauit Auxiliatricem Diuam.

Cum Catharina Guampa Inda oculis capta Copacauanam, religionis votique causa venisset, atque in Templo sola esset, eam B. *Virgo* clara voce his verbis monuit: Filia confitere peccata tua. Paruit illa, statimque vidit.

Andreas Massias, & Petrus *Ticona* vterque oculis captus, ad Diuæ *Virgi*-

nis

nis Copacauanæ Templum cum fide accedentes, vidère.

Ioannes item Aullus de Cajera diu oculorum lumine omnino orbatus, Diuam Copacauanam inuocans, atque ab ea cæcitati suæ remedium postulans, nouendijs persolutis, lumen recepit.

Indus quidam Didacus Catarus nomine, membrorum impotens, ac cæcus, Copacauanam deferri voluit, ibique ad Diuam se vertens nouendijs exactis, salutis voto potitus est.

Dominicus quoque de Oliuera cæcus cum ex toto animo D. Copacauanam orasset, huius virginis beneficio optimè vidit. Denique, ne aliorum his similium recensione fastidio Lectori sim, Anna de Aualos biennio oculorum vsu caruerat, enixè tandem deprecata Virginem Copacauanam, quam semper in amore habuit, & honore, per somni quietem, ea ibi offerri visa est: tum mandauit; vt ad ædem suam proficisceretur, candidaque penna inunctis oculis, cęcitatem fugauit.

Claudi, & contracti sospitati restituti.

CAPVT VIII.

VIr quidam fuit Guamangæ contractis fœdè membris vitiatus. Is Copacauanam cum se deferri iussisset, nouendialique suo functus esset, sanitatem integram domum retulerat, aureo torque donato liberatrici. Ibi amicis sibi salutis beneficium gratulantibus, salutis quidem, inquit, beneficium accepi, at aureum torquem meum, sibi habet, quæ dedit. Vix ea;cum aureum torquem ad suos pedes obiectum cernens, beneficium stultus æstimator amisit, pristinoque incommodo laborauit.

Ioannes Calipsa pedibus impeditus per quinquennium, à B. Virgine Copacauana, cuius erat admodum deuotus, eam firmitatem accepit, vt subito sine fulcris ambulare potuerit.

Indus quidam nobilis Philippus Topus nomine,ex factione Vrinsaia,per biennium corpore inualido, & contracto,

ad

ad Imaginem D. Virginis Copacauanæ deferri voluit, facultate autem à Templi ministris obtenta apud eandem, noctem quoque transigendi, quo quietiori tempore, maiori pietate deprecaretur, dulcissimà suauissimàque voce interea audijt se moneri, fulcra iam relinqueret, sanitatem integram consequutus.

ElisabethChuncoia ex oppido Ilungu-io, corpori contracto, ac defatigato huc remedium cum petitura venisset, in omnium oculis palam obtinuit.

Altera Elisabeth ex oppido ipso Copacauanæ, quæ ex multo tempore membrorum integritate caruerat, deprecata Virginem, vt sibi sospitatem restitueret, dum Nouendiale Sacrum, apud ipsam perageret, frequente populo vidente, ac mirante, integra prorsus apparuit.

Dominicus de Pace à pueritia membrorum vsu mancus, atque impeditus, vbi ad Virginem Copacauanam accessit, ac Nouendiale Sacrum peregit, sanitatem integritatemque adeptus est.

Magdalena Chuncoia, quæ per mul-

tos

tos annos corpus cõtractione membrorum inutile habuerat accessu ad sacram Effigiem, ita incolumis effecta est, ac si nullum vnquam incommodum passa fuisset.

Indus quidam Copacauanus Ioannes Cusinga nomine, casu quodam corpore impeditus, frustraque omnibus remedijs tentatis, opem Diuæ huius humiliter petijt, & Nouendiali expleto, omni incommodo expeditus, domum reuersus est.

Alter item Indus, cui nomen Dominicus, genitricis ab vtero mancus postquam Copacauanam adijt, ibique Deiparæ Virgini pro sua salute preces, & vota obtulit, breui tempore, integer fuit.

Alius quoque Indus corpore vsus per quindecim annos penitus contracto, cũ Copacauanam ex Cuzco salutis gratia venisset, nouendiaque ritè peregisset, salutem nihilominus non exorauerat. Ergo domum regressus animo plus quã corpore æger litteras ad B. *Virginem* supplices inde dedit, & quod præsens

non

non obtinuerat, per litteras impetrauit.

Puer quidam quadriennis, cum corpus inutile inualidumque sortitus ne mo ueri quidem per se posset, à genitrice Virgini Deiparæ precibus enixè commendatus, quodam die Sabbati integer surrexit, suisque pedibus ad Aram ipsius Deiparæ, gratias acturus, profectus est.

Dominicus Mammanius cum membrorum vsu per decennium impeditus fuisset, postquam Nouendialibus precibus functus Virgineam sibi Opem quæsiuit, omni caruit impedimento.

Didacus de Sabredo femore inutili, & fulcro vtens, dum in Templo Diuæ Virginis Copacauanæ nouendium agit, die Sabbati sanus efficitur.

Christophorus Pacana ex Haiohaio oriundus membrorum contractione à pueritia inualidus, dum Nouendialia peragit apud Sacram Effigiem, sanus euasit.

Indus quidam Iuli oriundus ex multo tempore membris debilita-

tus

tus, & mancus, vt ad Diuam Virginem Copacauanam accessit, repentè in omnium oculis integritati redditus est.

Didacus Chicus ex Cuzco oriũdus diù corpore impeditus, ope Diuæ Virginis Copacauanæ postulata, per quietem sibi visus est ab eadem moneri, vt ad ædem suam se conferret, quod dum facere pergit, in ipso itinere sanàtus est.

Agneti *Vrcomæ* eodem modo perfecto corporis vsu carenti, dum Nouendialibus operam nauat, post auditam à Sacerdote Lectionem Euangelicam idẽ beneficium collatum est. Oleum ex lampadibus ante Imaginem B. *Virginis* ardentibus idem contulit adolescenti tredecim annos nato. Idem consequutus est Ioannes Poma Indus, sexto die post incæptum Nouendium. Idem alius nomine Alphonsus post ipsum nouendium expletum. Idem alius Indus (huic corpus ab vtero materno vitiatum) vbi huc accessit, quem etiam nouenæ tempore *Virgo* hymnum docuit de Passione Domini, quem quotidie sub vesperum ca-

neret. vt infra videbimus. Nec minus alius Indus cui nomen Ambrosius quintodecimo iam anno, corpore læso, langui dus Nouēdij tempore salutem obtinuit. Eodem membrorum languore, quo per triennium iacuerat, quinto die nouendij exoluta est Maria Moltiparpa, ex Chucuitó. Exolutus, & puer quidã Ioannes Ninacus nomine, post exacta Nouendialia, triennali languore. His accedunt Indus quidam ex Iunguio, ac Balthasar Chacosina item ex Iunguio, alter ex quadrennio ita malè corpore affectus; vt ne in cubitum quidem surgere posset; alter autem ex longiori tempore, vterque illic sanitate donatur.

Quid de de Fernãdo Suaquita dicam? Septem similiter annos, & ipse decubuerat corpore inualidus, & contractus, atque huc impetrandæ salutis causa delatus, vbi nihil proficere multis precibus votisque vidit, ad vrbem suam referri volebat. Itaque mulo insidens cuiusdã hominis Hispani Copacauana discedere cogitabat. Constitit iumentum immobile,

bile, nec vnquam cogi potuit ſtimulis, ac verberibus, vt progredi vellet, Quo viſo homo ille Hiſpanus, atque incumbente iam veſpere, ea quoque nocte ibi hoſpitari conſtituit. Ibi Ferdinando Diua per quietem apparuit, ægrum ſolata eſt, ſanumque dimiſit. Et de Claudis Contractiſque per *D*iuam Virginem de de Copacauana ſoſpitati reſtitutis hęc quæ diximus, ſatis ſuperque.

Saucij ex læthali vulnere perſanati.

CAPVT IX.

CVm Indus quidam ex Chile, quem haſtilibus, & lanceis hoſtes tranſuerberauerant, atque in aëra extulerant ſalutem ſuam interea Deiparę Virgini Copacauanę commendaſſet, ei mox Hiſpani, vt opem ferrent, accedentes, allatã iam fuiſſe ab eadem Virgine viderunt, nullamque iniuriæ acceptæ notam depoſito corpori relictam conſpexerunt.

Cum miles quidam, Franciſcum Bo·
rquez mẽſuram Diuæ virginis Copaca-
anæ geſtantem, pugione inuaſiſſet, ve-
es quidem eius violare, corpus vero,
tſi menſura tantiſper læſa, nullo pacto
otuit.

In expeditione Chilẽſi homo quidam
iſpanus ita manibus, ac pedibus pla-
s ab hoſte acceptis debilitatus fuerat,
ne moueri quidem loco poſſet, ſed
m pias preces ad Virginem Co·
cauanam fudiſſet, eamque ſuppliciter
aſſet, vt ſaltem pedibus vti poſſet, pe-
grinationem ad ipſius Templum adi-
us. Potuit, adijt, perfecit, ibique no-
ndialibus actis, integram ſanitatem
ortauit.

Mulier Inda, cui Catharina Guarpa
nen, à viro ſuo zelotipiæ cauſa gla-
grauiter in capite percuſſa, ac tribus
neribus pugione violata, animam fe-
gens, menſura D. Virginis Copaca-
æ ab Hiſpano quodam accepta, bre-
& vitam, & ſalutem recepit.

ndus quidam per Arequipę conualles
iter

iter faciens, latronibus appetitus, vulneribusque confossus, iugulo denique exsecto tanquam mortuus relictus fuerat. Is mensuram D. *V*irginis Copacauanæ secum gerebat, qua in auxilium suum inuocata non sine ingenti prodigio viuere potuit.

Petrus de Osma nobilis vir capitis vulnus *V*irgineæ vestis admotu detersit.

Muti loquelæ, & Surdi auditui redditi.

CAPVT X.

INdus, quidam totos annos quinque & triginta (tot namque natus hic erat) nunquam locutus, linguæ vsum Diuæ Virginis beneficio hinc accepit, & linguam ab omni penitus impedimento liberatam, lætitia plenus, in grates B. *V*irgini debitas exoluit.

Adolescens tredecim annorum surdus ac mutus à natiuitate, vbi ad Copacauanum B. *V*irginis Templum accessit, ac

nouendiale sacrum peregit, audijt, & loquutus est, recuperatum aurium, & linguæ vsum Diuæ Virgini, magnà illic frequentià, & religione cultæ, acceptum referens.

Vir Religiosus è Societ. Iesu non igno ans Deum in Copacauano Sanctuario multorum votis annuere, & per Virgi- em Matrem suam non pauca ibi miran- a, & supra naturæ vires posita patrare, urditatis vitio laborans, gosipitio ab Ef gie B. Virginis remoto, auribusque ma- na cum recuperandæ salutis fiducia ad- ioto, audiendi facultatem recepit. Sex- enta alia huius generis referri possent, notata fuissent.

A submersione in aquis erepti.

CAPVT XI.

QVidam Indus dum fluuium noctu ponte traijceret, vxorem in de- ientem præcipitem impulit; quo ab js Indis, miseratione adducti, quidam

 po-

poſtridie humandum corpus quæſierc. Sed cum fœminam ſoſpitem, atque integram inſula fluuialis accepiſſet, ibi ſe quærentibus narrauit mulier, Matronam pulcherrimam, cuius Imaginis menſurã apud ſe gerebat, ſibi adfuiſſe, & ne in aquis ſubmergeretur, & certiſſima in morte periret, effeciſſe.

Franciſcus de Valderrama Daimiel oriundus, dum fluuium rapidius ruentem traijceret, aquarum impetu raptus Virginem Copacauanam appellauit, eiuſq; auxilium continuò ſibi adeſſe expertus eſt. Senſit enim ille ſe à quodam per Capillos ab aquis extrahi, trahique incontinentem, qua diuiſus in duas partes fluuius inſulam modicam relinquebat. Ibi autem per aliquot dies aquarum auctu morari coactus, diutius etiam moratus fuiſſet, niſi iterum liberatrici ſuæ voto peregrinationis ad ipſius ædem ſe obſtrinxiſſet. Tum verò vndis decreſcentibus amnis vada facilem tranſitum præbuerunt, atque ille iter cæptum ijs ſuperatis proſequutus eſt. At vir bonus le-

theum

:um poculum velut ex amne bibiſſet,
ti beneficijque oblitus eſt ; ſed perſi-
le iterum in diſcrimen adductus, me-
riaque recepta, iterum liberatrici Vir
i ſupplicauit, vota confirmauit, No-
ndiales inſuper preces promiſit, & ex-
diſcrimen poſitum ſe eſſe cognouit.
Aricæ, æquor aliquando ita ſuperatis
oribus exundauit, vt ipſum oppidum
rueret. Cęteris fuga euadentibus mu-
r paupercula, ſuique corporis minimè
tens ſcilicet eneruis, & languore ſo-
i non potuit. Huic menſura erat Vir-
eæ ſimilitudinis; nec pias in eo diſcri-
ne preces ad eandem *Virginem* funde-
abſtinuit. Quo factum eſt, vt biduò
uis ſtagnantibus minimè merſa, ter-
dic procul ab eo loco ſex millia paſ-
im, corpore iam valido atque incolu-
in ſiccum emerſerit.
Homo quidam ex Ciuitate Pacis, do-
im ſuam nocte rediens nubilà, ac pro-
loſà, in fluuium decidit, præcipitem
iè ſcopuliſque frequentibus metuen-
m. Implorata autem in ipſo caſu *Vir-*

ginis Copacauanæ ope, præsentissimo interitu ereptus est, ac tantummodo vestibus cœno infectis, in scopulo constitit ipse illæsus, atque vndique rapidis aquarum vorticibus circumseptus.

Pariæ puer biennis in aquam demersus, inuocato Diuæ Virginis Copacauanæ auxilio post horam liber emersit.

In casu, præcipitio, ruinaque adiuti.

CAPVT XII.

QVidam ex instituto D. Francisci Religiosus, in prçsentissimo periculo fortuiti, quadam nocte, casus, vitam non amisit, quia ad Copacauanæ Virginis suppetias supplex iuit.

Petrus de Tapia Zauallos mula calcitrante excussus, ac suspenso circa ephippium hærens pede, propitiam sibi Virginem Copacauanam precatus, præsenti periculo statim se expedijt.

Balthasar Gonzales equo delapsus crus in duas partes fregit, Virgine autem

em eadem precibus inclamata, repente
rus integrum ſenſit.

Cum quidam equo delapſus ab eodẽ,
ede ad ſtapedem ſuſpenſo, raptaretur,
uxilium huius *Virginis* implorauit, pe-
emque à vitæ periculo exuit.

Michael de Andrada mulo delapſus,
um biduum, vt mortuus ſine ſenſu, ac
ne voce iacuiſſet, deinde quodam viſu
ecreatus, Diuę *Virginis* Copacauanæ
uxilium opemque efflagitauit ſtatimq;
lutem recuperauit.

Mulier Maria Magdalena nomine, Cò
acauanam pietatis cauſa veniens, mulà
ua vehebatur, in terram effuſa, penè
o caſu exanimata eſt, diuque loquendi
ſu caruit, mox ſpiritu recepto ſibi B. *Vir*
inem affuiſſe, atque alloquio ſuo re-
reatam proſequi cæptum iter iuſſiſſe af
rmauit.

Alphonſus Hernandez de Monte nigro
rus caſu perfractum, poſtridie quam ſa-
ram viſit D. Virginis Effigiem, integrũ
bi reſtitui gauiſus eſt.

Indum quendam è ſublimi loco in-

præceps ruentem, ſaxorum ruina conſecuta ita obruerat, vt viuere potuiſſe crederet nemo: repertus tamen incolumis, atque illæſus, relicto inter duos immanes lapides ſpatio, Diuam quippè *Virginem* Copacauanam in ipſo caſu inuocauerat.

Mulier quædam Carauaiam proficiſcens, cum mula, qua inſidebat, per prona, ac præcipitia montis non vnius ſtadij ſpatio volutata, imploratà *Virginis* Copacauanæ ope, in plana peruenit cum iumento, nullà acceptà offenſà quo minus cæptum iter proſequi poſſet.

In ædificatione *Virginei Templi*, dum trochea materia ſubuehitur, in caput Indi cuiuſdam ingentium ſaxorum turbo euolutus erat, quo viſo inclamantibus ſocijs· *Virgo* Copacauana tibi opem ferat! nullam omninò iniuriam, aut détrimentum accepit.

Copacauanæ tabulatum corruens Indorum numerum non exiguum oppreſſerat, niſi ad auxilium D. *Virginis* fuiſſet recurſus, hoc autem piè petito, leniter

illud

llud ad terram venit, moxque integris
omnibus, ingenti ruina dissilijt.

Apud fodinas Potosij in Regno Per-
uano, in argenti thesauris eruen-
lis; ita multi hominum exercentur, vt
olis aërisque aspectu per plures menses
arère cogantur; propter fodinarum al-
itudinem candelarum lumine tantum
tentes. Descendunt, ascenduntque sca-
s ex crudo corio confectis per gradus
upra octingentos, onusti humeros sarci-
à, manuque candelam accēsam geren-
es, incomparabili planè labore. Ergo
x his quingenti, dum sexto Idus Sep-
embris die Natiuitati B. Virginis sacro,
opere versantur, ingens montis fru-
um, quod cauernæ ori imminebat, sub-
psum immensis saxorum ponderibus
mnem aditum obstruxerat, damnatos-
ue se æterno fatalique carceri videbant
iseri; nisi cœleste auxilium affuisset.
Iaximus ibi omnium mentes mœror in-
usit, quippè qui humatos se, antequam
ortuos, certissimè videbant. Despera-
issimis igitur suæ salutis rationibus ad

auxilium diuinum, B. Virgine Copacauana implorata, animos conuertère, nuncupatiſque votis, ſiquidem ex ijs anguſtijs exitioque educerentur, ad eiuſdem B. Virginis Templum ſe gratiarum agendarum cauſa venturos promisère. Vix ea (dictu mirabile) cum lux immenſa tenebricoſam cauernam compleuit, atque in Paradiſi ſimilitudinem infernam faciem commutauit. En Maria Virgo præſto eſt conclamarũt omnes quingenti, nec falsò, Benedicta in æternũ diuina lux Maria, & in Maria Deus! Ibi timor omnis abſceſſit, nil dubitãtibus cœleſtia munera numeris omnibus fore abſoluta: alacres lætique in ea luce ſurſum, ac deorſum feruntur, videntque ſaxorum obicem amotum, apertumque iter ad Cœli conſpectum, ſeque è media morte mirabiliter vindicatos. Egreſſi tandem ſingillatim, neque enim anguſtus aditus pluribus ſimul patebat, flexère genua, gratiaſque innumeras ègère illi, cui ſalutem ſuam referebant acceptam, nullaque cunctatione Copacauanam ad Mariæ Templum conten-

ndère nuncupata vota persoluturi: vbi
im propter diei festi celebritatem ma-
ma hominum frequentia conuenisset,
s, & celebrior facta, & maiores Dei-
ræ Virgini gratiæ relatæ.

In eodem Potosij monte, dum alias
etalla effodiuntur, centum Indos, at-
e vna hominem Hispanum, emotæ su-
rius telluris, ac saxorum molis casus,
e fodinæ obstructu, cæcis antris inclu-
:. Octo dierum spatio veluti sepulti vi-
nt. Tum Copacauanam Virginem to-
animi contentione inclamantes salu-
que suæ rationes ei commendantes,
rabiliter ab ea inde eruuntur.

Apud Potosium etiam sexcenti homi-
s metalla effodientes montis ruinà fo-
nis inclusi remanserant, & cum nulla
pareret aliunde salus, ad Diuam Vir-
nem Copacauanam conuersæ preces,
vota nuncupata. Adfuit illa inclama-
candidissimæ lucis iubare circumfusa
m vitæ mæstitudine oppressis animis
ens. Eius discessu angusti aditus ad
em patuère, per quos sese tridui spa-
tio

tio incolumes omnes emerſêre.

Ibidem piſtrino rudis gleba in argentum proculditur, ac ſolidatur, ingenti rotarum; nec minus tricoſo machinamento ferratos malleos ſuſque deque aquarum impulſu mira celeritate verſante. Indus quidam inter opus miſerabili caſu illuc aliquando prolapſus eſt, certo certius in puluerem redigendus, niſi humana ope afforet maior. Appellata illi Diua Virgo Copacauana opem tulit, quæ aduerſus aquarum vim malleos tam diu in aëre ſuſpenſos ſtare coegit, quamdiu miſer ille eripi poſſet à ſocijs.

A laqueo, venenoque ſeruati.

CAPVT XIII.

QVidam Indus, cui nomen Balthaſſar, cum Agnetem Coniugem in agro laqueo ob gulam ſuſpendiſſet, mox eo reuerſus humandi cadaueris cauſa, ne ſuum facinus deprenderetur; eam ſedentem, ac iunctis manibus inuenit.

Quam

uamobrem attonitus, & animo perter-
factus, accedere non audebat. Trepi-
antem autem iussit mulier accedere, as-
rens Dei Genitricem, quæ Copacaua-
e colebatur, ademptam gutturi restem
anibus circumdedisse, atque ab interi-
se vindicasse.
ius Indus, ob quasdã sibi illatas mole-
as desperatione adductus laqueo vitã
ire constituit; & cum iam laqueo caput
seruisset nihilominus mori non potuit
aginis B. Virginis Copacauanæ men-
à, quam apud se gerebat, seruatus.
Elisabetha Coama ex oppido Oruro
potenti planè infirmoque corpore se-
affirmauit, se nulla humana ope, quo-
n die in Ecclesiam eiusdem Oppidi
atam, altero die in aliam alterius, tan-
n in Templum D. Virginis Copaca-
aæ, obscura sibi planè ratione, atque
tore. Hic duos menses fuisse, nec ta-
n languori suo finem inuenisse. Quam
em desperatione adductam venenato
culo vitam finire voluisse. Interea
iparam Virginem sibi adfuisse, erep-
toque

toque è manibus poculo, atque in terrã allifo dixiffe: nolle fe vt eo mortis genere periret, continuoque incolumitatis munus fuiffe largitam.

Indus quidam morfu vipereo faucius, nullo alio remedio adhibito, fola Virginis Copacauanæ, quam fupplex inuocauerat, ope curatus eft.

A bello, incendio, fulmine, pefte, beftÿfque incolumes cuftoditi.

CAPVT XIV.

IN Chunchis ingenti conflagrante aliquando prælio, ita hoftium improuifâ eruptione exercitus opprimi videbatur, vt nullum iam ad falutem iter fe oftenderet. Sarcinarum prætere a domus, vnicum fugæ præfidium, incendio corripiebatur. Eo in difcrimine falutem fuam, rerumque fuarum ad humum demiffis genibus Diuæ Virgini Copacauanæ commendantes, vtrumque reftinctis repentè flammis obtinuere.

Cum

Cum quadam noctc fulminis ictu re-
iosi Copacauanæ domicilij cubiculũ
nflagrasset,cæteris incendio absump-
mensura tamen Imaginis B. Virginis,
rtà inuolutà, illæsa remansit.
Potosij ex sodalibus *Virgineæ* Socie-
s, vnus pro Sacræ Imaginis vsibus
n eleemosynas colligit, tristi pluuio-
: Cœlo cum tonitru fulmen illisum
i ei summa perstrinxit, cæterum
gineo insigni munito nihil nocuit.
Annus 1619. Post Christum natum
ilentissimus Indis æquè, ac Hispanis
, postquam verò in supplicationem
Virginis Copacauanæ Effigies ducta
pestis languescere cæpit, & paula-
grassari desijt.
iguanaci taurorũ agitationi dum da
opera, ex his vnus hominem intèr
nua sublatum diu diuexauit.Ille sum-
precibus Diuam *Virginem* Copaca-
im, vt sibi tanto in discrimine sup-
is ferret: orabat, cuius apud se mẽ-
n gerebat, post has preces, Tauro
ınè dimittente, liber euasit.
Idem

Idem fermè Copacauanæ accidit tantum non eidem. Taurus enim per horæ quartam partem hominem inter cornua delatum, ac iactatum, ad inuocationem Virginis Oppidi tutelaris illæsum dimisit.

Apoplexia, Epilepsia, sanguinis fluxu, lepra, hernia, pleuritide, hydropisi, disenteria, suppuratione, & febri, faucium, & renium morbo, stomachi ægritudine, capitis, & præcordiorum dolore, pectoris vitio, calculo, aliisque infirmitatibus laborantes sanitati restituti.

CAPVT XV.

STellas Cœli numerare tentarem, si Diuæ Virginis Copacauanæ admiranda, in ijs, quæ infirmitates corporis respiciunt, eiusdem Diuę beneficentiam prædicantia vellem in præsentia recensere. Vnum tamen, aut alterum, in singulis ferè infirmitatum generibus, ipsius beneficentiæ exemplum hic referre non

pos-

ſum, vt ſaltem ex parte ipſiuſmet be-
ìcentiſſimæ Virginis, ac beneuolen-
mæ Matris memoriam religioſis affe
us,effectiſque proſequamur.

Iatthæus Perez Emeritenſis apople-
oppreſſus, cum *D.* Virginis Copaca-
æ Effigiē inuiſiſſet, incolumitatis be-
cio potitus eſt.

'uella quædam Epilepſia, ſeu comi-
morbo, ſex annorum ſpatio labo-
:rat, Parentes autem ipſius votiuam
am, ad pondo ipſius corporis exa-
ı, D. Virgini ante eius Altare appē-
dam polliciti, continuò incolumem
m accepēre.

hilippus Gualippa Indus graui ſan-
iis fluxu laborans, humaniſque re-
ijs deſtitutus, inuocato huius Diuæ
iine, ſe omnino incolumem agno-

uer leproſus, oleo ex lampadibus
Effigiem Diuæ Virginis ardentibus
nctus, mundatus eſt.

colaus Garnica Ratiocinator,herniæ
bo quatuor annos laborauerat, ſa-

cram

cram autem B. Virginis Effigiem postquam inuisit, mensuramque ipsius suo capiti admouit, omnino eo intestinorum vitio liberatus est.

Puer item nomine Aloysius herniç vitio non leuiter affectus, voto huic Virgini facto, nihil vltra talem passus est.

Pleuritidis morbo vsque ad supremū spiritum laboranti puellæ, cum pro ea preces ad hanc Diuam fierent, Ipsa *Virgo* ei apparuit, iussitque domum suam inuisere, salutem liberalissimè largita.

Hieronyma de los Rios incurabili laborans hydropisi, oleo, ex lampade coram Deiparæ Effigie ardente peruncta, intra quatuor horarum spatium melius se habuit, deinde omninò sanata est.

Fęmina quędā hydrops quinquennis, cum Copacauanam ad Templum B. *Vir*ginis venisset, & Nouendialia ibi absoluisset, sana recessit.

Christophorus Topa Oeconomi Dominæ nostrę Cocapauanæ filius, Disenteria læthaliter laborans, ad Ecclesiam delatus, subitò melius se habere incæpit,

t, & mox etiam ægritudine illa omni-
caruit.

In Ciuitate Salta Prouinciæ Tucu-
àn, Frater Ioannes de Castilla Reli-
osus ex Ordine D. Francisci, suppura-
ne, ac febri, cum iam supremum la-
raret, somno correptus per quietem
oneri interius sibi visus est Copacaua-
Virginis suppetias peteret, continuò
letudinem consequuturus. Experge-
tus, piè petijt, optimèque conualuit.
Iulier Ioanna nomine faucium morbo
orans, oleo ex lampadibus antè Ima-
nem Diuæ Virginis ardentibus, cura-
est.

Sacerdos Hispalensis vndecim annos
nium morbo ægrotauerat, Diuam Vir-
nem Copacauanam, tandem, vt sibi
nsuleret, deprecatus, votique religio-
obstricta se ad ipsius ædem confe-
ndi, incolumitatem adeptus est.

Vir Religiosus ex Augustinianorum
etu stomachi ægritudine grauiter do-
ns, ope Copacauanæ Virginis implo-
a, in dies, dolores minui sensit.

Barthol. de Angulo ex asseclis D.Frãcisci, graui capitis dolore affectus, vbi vestem, qua S.Effigies B.Virginis induitur, capiti admouit, pulso penitus dolore se liberum inuenit.

Calculator etiam Petrus de Ibarrà pallio eiusdem Sacrę Imaginis capiti suo imposito, grauissimos inde dolores, quibus premebatur oppressit.

Franciscus Condor ex prima nobilitate vir Indus, præcordiorum dolore fatigatus, vbi ad Templum B. Virginis Copacauanæ accessit, omni molestià vacuus abscessit.

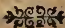
Lusitanus quidam pectoris graui dolore cruciatus, dum in Templo eiusdem Virginis nouendium perageret, curatus est.

Christophorus Muños Zeuada calculari morbo grauiter afflictus, eiusdem Virginis ope exorata liberatus est.

Nobilis fœmina Mariana de Millares graui quadam ægritudine oppressa summo in vitæ discrimine versabatur; cum parentibus ipsius auxilij causa Copaca-

uanam

nam ad Sacram B.Virginis Effigiem
ofectis, pristinæ sospitati restituitur.
Frater Ioannes à S.Petro Sacrę Theo-
giæ Magister, Copacauanam peregri-
tionem nuncupatis votis se susceptu-
n pollicitus, si grauissima, qua labo-
bat, ægritudine assurgere posset, sta-
n potuit.
Ioannes de Zespedes Vir erga Deipa-
n Virginem summa pietate affectus,
ui ægritudine correptus ad Copaca-
nam B. Virginis ædem deferri voluit,
valuit.
Mulier in Vrbe Pacis grauissima oc-
taque infirmitate affecta, inuocatio-
eiusdem Virginis remediũ reperit. Et
plura congeram Puerpera in summa
iendi difficultate, ac vitæ periculo,
nsurà Virginis admotà, feliciſſimè
titur.



Scientiæ, & linguarum dono aucti.

CAPVT XVI.

LAborabat quidam Indus inflatione tibiarum, ac debilitate pedum, impedito prorſus inceſſu. Exulceratis autem cruribus, cum diù impediretur, ſimul animaduertens multos è Chriſtianis ad Diuam Virginem de Copacauana contendere, ad obtinendam ſalutem, eo & ipſe contendit, deprecatùſque eſt Sanctiſſimam Virginem, vt ſibi ſanitatem impertiret; quam non ſolum conſequutus eſt perfectiſſimam, ſed cum eſſet homo rudis, & ſtipite obtuſior, eam intelligentiæ lucem adeptus, qualem ne ſuſpicari quidem illius ingenium potuiſſet. Ei enim B. Virgo apparens Canticum de Chriſto patiente, ac reſurgente docuit, quod quotidie ſub veſperum recitaret; quod eodem fere numero, atque ordine, quo deſcriptum erat Indica lingua, latinè reddidit Françiſcus Ben-

cius,

us,ac ſuæ Hiſtoriæ Virginali lib.2.cap.
3. inſeruit Ioannes Bonifacius. Eſt au-
m huiuſmodi.

Pater en noſter, Genitor noſter
Rigidis clauis in Cruce fixus,
Cor transfixum cuſpide amoris
Cruore toto corpore manans
Omnes circum proluit artus.
Cerniſne caput, decline caput,
Caput hoc flauæ ſimile ariſtæ
Viden ut cingunt ſpinea ſerta
Vſque ad tenerum fixa cerebrum?
Patris heu noſtri cerne capillum
Sparſum, incomptum, ſanguine fœdum
Oculi triſtes, Lumina mœſta
Roſeas lacrymas largè effundunt,
Fluxiſſe putes molle corallum,
Heu confudit iam decus oris
Pallorque genis ſedet exanguis.
Etiamne manus, Patriſne manus
Ferro affixæ ſanguine rorant?
Os mellifluum Patris noſtri
Pro me miſero iam conticuit
Extra Solymæ mœnia terræ

Crucis exiuit mole grauatus
Et pro ſcelerum mole meorum
Extra Solymam crucifixus obit.

Ex filo autem ipſo videtur longius fuiſſe Canticum, ſed hominem ruſticum cæpit obliuio reliquorum.

Indus quidam pecudes Camelorum ſimiles cuſtodiebat, in mente Chriſtianus quidem, ſed initiamentorum, ita negligens, vt præter nomen Chriſtianorum nihil haberet, aut ſciret. Is *Diuæ* Virginis Copacauanæ, ad quam precibus confugerat, beneficio, hoc miraculo excitatus eſt ad diſcendum. Muta pecus ex illo grege quotidie mane precationum formulam articulatè recitans coarguere videbatur inſcitiam hominis, & ſciendi negligentiam. Narrauit hoc ipſe, & verum fuiſſe miraculum moribus & vita oſtendit.

Cum P. Ferdinandus de Monrroy Soc. Ieſu, apud Peruanos ęgroti cuiuſdam peccata pro confeſſione audiret, quędā quæ ab eo dicebantur ob linguæ minus

exa-

xactam peritiam nulla ratione capie-
bat. Quamobrem Pater, qui Diuam
Virginem in Copacauanensi æde mira-
culis coruscantem eius linguæ addiscen
æ magistram sibi delegerat, ad eam tũ
ipse, tum ęgrotus confugerunt, vt ei ne-
cessitati pro sua clementia consuleret.
Nec mora, illa annuente, omnis euanuit
loquutionis obscuritas; tamquè benè
sacerdos Indi loquentis verba sensusque
percepit, quam si Hispanus cum Hispa-
no colloqueretur. Quod quidem bene-
ficium, quam opportunum fuerit, mors
ægroti statim consequuta satis ostendit.

agrorum fertilitate, aëris serenitate, ac vino optimo ex corrupto donati.

CAPVT XVII.

CVm anno 1583. quo Copacauanæ collocata est B. Virginis Imago,
Anansaiorum factio pro singulari sua in
Deiparam pietate, agrum serere ipsius
nomine constituisset, quatenus ex per-

cipiendis fructibus necessaria quædam pro sacri pignoris cultu compararentur: nunquam adduci potuerunt Vrinsaij, quippè qui præteriti facti inuidiam, nondum bene decoxerant, vt in eandem sẽtentiam conuenirent. Eo anno imbrium maximà laborabatur caritate, quo tamen incommodo minimè deterriti sunt Anansaij quo minus glebam proscinderent assiduis solibus vstam, ac duratam. Mirabile dictu! Nubes imbre grauis cõtinuò supra consistere, largaque aspergine culta illa tantum noualia perfundere visa est, cum nusquam alibi, vel gutta decideret. Quo facto admirati simul, simul ad inuidiam commoti aduersarij cæterique oppidani, vnde auxilium petendum esset intellexère.

Rursus cum anno redempti Orbis 1587. ob nimiam sereni Cœli pertinaciam tellus arentibus satis fatisceret, ad opem Virgineam ijdem Anansaij recurrerunt, solemni ritu Missæ sacrificiũ in eius honorem fieri curantes; quo peracto eorum seges, ita pluuiæ beneficio

irri-

rrigata eſt, vt nihil humoris ad alienas
peruenerit, quamuis admodum proxi-
nas aut coniunctas. Ibi Vrinſaij perter-
riti, ac pœnitudine ducti, veniam mul-
tis lacrymis ſibi à Diua Virgine depre-
cati ſunt, datàque, & ipſi operà, vt ſa-
cra in eius honorem ſolemniter celebra-
rentur, pro ſe ſuiſque oppidanis optatiſ-
ſimum pluuiæ munus impetrarunt.

Chucuitæ prouincię Incolæ, præ imbriũ
nimia caritate ſegetibus iam penè mori-
entibus, facto agmine, Copacauanam
cuncti, ad Virginis opem depoſcendam
venère. Ibi ſupplicatio habita, ac Vir-
ginis effigies circumducta imbres elicuit
ruentes; nemo ſiccus euaſit, ferculum
verò ſacrum, ſine ſtillicidio quidem in
medijs pluuijs, madefactum eſt. Hinc
noua ſatio, mira fertilitas. Antequam
vero ſupplicatio inciperet conſpecta eſt
facies Virgineæ Imaginis mutari, quem-
admodum teſtimonio quorundam pio-
rum virorum auditum eſt.

In eruptione cineris, quam Vol-
can vocant, Copacauanenſes Incolæ
diù,

diù, non Cœli, & Astrorum tantum, sed & proximorum montium aspectu, densissima caligine cuncta occupante, carentes, tanto incommodo, vt consulerent, Sacram *B.* Virginis Effigiem, ad eam partē, ex qua subiecta palus despicitur, eduxère. Ibi vero ingenti luce erūpente cœli serenior facies cœpit videri.

Mercator pietatis laude insignis vinum ingenti pretio mercatus, corruptum illud esse deprehendit, ob eam rem fusis ab B. Virginem Copacauanam precibus ex corrupto in optimum præstantissimumque reduxit. Hic porrò Mercator lucrum ex mercibus à se perceptum cum B. Virgine ex dimidio partiebatur, atque inter alia munera lampadem argenteam pulcherrimam immanemque sex millium penè librarum pondo eidē B. Virgini dono dedit. Quæ lampas ex sola artificum operavltra triginta aureorum millia æstimata est, eoque ingenio, atque artificio fabrefacta, vt quot dies annus numerat, nempe 365. tot ipsa brachiolis circumquaq; aptè dispositis cande-

candelas ſuſtentet. Hæ autem candelæ, dum in feſtiuitatibus B. Virginis alijſq; celebrioribus anni diebus omnes ſimul accenſæ conſpiciuntur, Lampas iſta mirum præbet iucundiſſimumque intuentibus ſpectaculum, alterumque in terra Cœlum ſtellis fulgidum repræſentat, intra eiuſdem lampadis ambitum (mirum dictu!) feria v. in Cœna Domini, ſepulchrum, ſeu monumentum Ieſu Chriſti Corpori adornatur, & Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium à Sacerdote, ſolemni ritu cum miniſtris offerente, commodè peragitur.

Peccatores ad Diuinam Gratiam reuocati.

CAPVT XVIII.

NEmo ferè ad Templum, & Effigiem Copacauanæ Virginis accedit, qui trepido, quodam gaudio cum mixta veneratione corpus animumque ſuum percelli ſentiens, ſi in peccatis ſit,

ad

ad lachrymas, & delictorum pœnitentiam sese prouocari non agnoscat. Hic verè Deus Opt. Max. Matrem suam ostendit. *Nostræ nequitiæ spongiam*, vt eam appellauit Ioannes Geometra hymno 4. de B. V: *Expiamentum macularum nostrarum*, vt eam dixit Theophanes Nicænus in Menæis Græcor. die 16. Ianuar. *Generale Baptisma peccatorum*, vt eam nuncupauit Albertus Magnus in Biblia Marię, *& Templum ad emundationem delictorum*, vt eam asseruit Petrus Abbas Cellensis. lib. 1. de Passibus cap. 21. Hic nemo cum S. Sabba orat. in Menæis Græcorum die 8. Ianuarij *O Maria totius Vniuersi Domina, animam meam miserrimam turpissimis sceleribus, ac prauo carnis dominatu oppressam. Tu per potentiam tuam, qua polles, in libertatem vindica, & mihi venia noxarum concessa gloriam immortalem quoque largire*: Quin exoret. Hic Nemo cum Damasceno in Menæis Græcor. die 11. Ianuarij. *O Domina, quæ ventre tuo complexa es omni complexione maiorem, me de ventre*

lethi

æthi id est malitiosi peccati educito; eripe quoque de offensionum procellis, atque pelagus iniquitatum mearum exsicca: Quin exaudiatur. Hic nemo cum S: Ildephonso in lib. de Virg. Mar. cap. 12. *Rogo te sola inuenta Ancilla Filij tui, vt iubeas mundari me ab iniquitate operis mei:* Quin petitionis suæ implementum non obtineat. Hic clementissima Dei Mater in omnes quidem ad se accurrentes misericordiæ suæ thesauros, ac bonitatis diuitias effundit, ac profundit, sed in peccatores præsertim: illis, quamuis in malo pertinacissimis, delictorum pœnitentiam, suis apud Deum precibus, impetrando. Hoc est Copacauanæ Virginis miraculorum frequentissimum, ac ferè assiduum, Peccatorum Conuersio, & ad diuinam gratiam reuocatio. Vnum tantum ex innumeris hoc loci adducam in specimen aliorum, Timantis instar, qui Cyclopis in parua tabula à se depicti magnitudinem indicare volens, Satyros eius pollicem thyrso metientes, iuxta appinxit.

Reli-

Religiosus quidam in Europa, cuius nomen consultò siletur, quæ Deo promiserat, ac vouerat, indignè oblitus, suæ professionis habitu turpiter abiecto, sese contulerat ad Indos. Copacauanam verò veniens, cum casu Diuę Virginis Sanctuarium ingressus esset, tanto statim, ac Sanctam Imaginem aspexit, præteritæ maleactæ vitæ dolore perculsus est, vt subito peccata sua Sacerdoti detegere, ac per confessionem aperire festinauerit. Ad suos deinde rediens innocentissimã deinceps vitam egit, & post illustria edita religiosarum virtutum specimina, Copacauanæ Virginis beneficentia sancto tandem fine in pace quieuit.

Et hæc quamuis oppido pauca, si eorum, quæ supersunt, & mihi adhuc ignota sunt, multitudinem respicias, de Miraculis D. Virg. Copacauanæ in nouo Orbe famigeratissimæ dixisse sufficiat. Nullus enim imponi posset huic historiæ finis, si mira omnia, quæ Deus per Imaginem Matris suæ in Copacauanæ Oppido, apud Indos operatus est, & opera-

peratur, essent in præsentia recensenda; vt merito dixerit in sua Peruanæ Prouinciæ relatione Io.Martin. Maldonatus infra memorandus. Eum, qui referre vellet, ingentem miraculorum ac prodigiorum numerum, quæ Sanctissima Virgo Copacauanæ in Peruano Regno erga omne creaturarum genus ostendit (& creaturarum, inquit, quia etiam in animalia suam exercet charitatem) arenas maris, ac stellas Cœli ad summam reducere tentare. Tot sunt Copacauanæ Virginis in Peruano noui Mundi Regno mirabilia, vt eos, qui actis præfuerunt, satietas cæperit scribendi, aut colligendi; præsertim cum eiusdem Diuæ gloriam satis iam propagatam testatamque esse cognoscerent. Quæ hic retuli, non votiuis tantum tabulis signata omnia, & descripta, sed actis comprehensa sunt; & quidem ante ann. 1621. quo Alphōsus Ramos, vt infra dicam, huius Diuæ Historiam Hispanico Idiomate in lucem euulgauit; nam alia, quæ postmodum acciderunt, cum nondum edita sint, vel si edi-

ſi edita, ad meæ hactenus cognitionis notitiam non peruenerint, exarare non valui. Adducere hoc loco potuiſſem Summorum *Pontific. Teſtimonia*, & Indulgentias, quæ Copacauani D. Virginis Sanctuarij (quo in tota America nullum ditius, ac præſtantius inuenitur) ſanctimoniam affirmant, & prouocant ad colendum. Exempla item illorum referre, qui cultui, ac venerationi *D. Virg.* Copacauanæ eximiè dediti fuerunt, doniſque, ac muneribus argenteis, aureis, gemmeis ſuum in eam affectum variè teſtati ſunt: necnon diſſerere de magno vndique, etiam à longinquis locis ad Copacauanam ædem populorum cõcurſu, ob crebra, vel aſſidua, quæ illic euenerunt, eueniuntque miracula; ſed his alijſque pluribus, quæ hic opportuna afferri poterant, breuitatis ſtudio cõſultò omiſſis, tantum pro huius operis coronide, de nonnullis Imaginibus ex Prototypo D. Virg. Copacauanæ expreſſis, miraculorum fama illuſtribus mentionem faciam, & nomina Auctorum,

qui

qui de eadem D. *Virgine* Copacauana in suis Operibus, cum laude, & gloria, pertractarunt, ne ijs, per quos profeci, ingratus inueniar, breuiter consignabo.

Imagines ex Prototypo D. Virginis Copacauanæ expressæ.

CAPVT XIX.

IMaginem Diuæ Virginis de Copacauana, si magneti lapidi similem dixero, à veritatis tramite non aberrabo. Sicut enim *Magnes* virtutem attractiuā sibi à natura insitam, annulis à se tactis arcanè communicat; ita D. Virginis Copacauanæ Imago miraculorum patrandorum potestatem sibi à Deo factam in alias, atque alias Imagines sibi similes diuinitus transfundit, vt antiqua, & recenti experientià comprobatum est. In omnibus suis Imaginibus semper fuit sui similis Imago hæc, idest, admirabilis,& miraculòsa, nullamque puto extare Imaginem huic similem ad publicum cultū

in Templis expositam; quæ non patret miracula. Testis, inter alias est Romana, quam (vt huius operis initio dixi) *Romæ* in Ecclesia S. Ildephonsi Patrum Discalceatorum Ordinis S. Augustini Nationis Hispanæ superiori anno publicæ populorum venerationi exposuit admodum Reuerendus Pater Magister F. *Michael* de Aguirre. Ad hanc enim, statim ac communi omnium cultui exposita fuit, multi etiam è prima nobilitate, & præsertim non pauci miserorum, ægrorumque confluere cæperunt, & suarum calamitatum morborumque remedia ab ea petentes, insignia beneficia ac non leuia gratiarum emolumenta inde retulerunt; omnibus eiusdem Diuæ *Virginis* Effigiem æreis typis excusam, aut numismatibus expressam, & victas exemplari Imagine commensuratas, thesauri loco, apud se habere gratulantibus. Cæteris autem silentio pressis tantum hic loquar de duabus thaumaturgis D. *Virginis* Copacauanæ Imaginibus, vna Limæ, altera verò

rò Madriti, summà vtrobique fidelium religione cultis.

Imago D. Virginis Copacauanæ Limæ.

CAPVT XX.

LImæ in Paræcia del Zercado eremitorium erat incultum, ac vetus, vna cum Imagine Deiparę *Virginis*, ab exemplari Copacauanæ, deducta. Imago hæc magna erat, & pulchra, etsi propter Indorum inopiam non satis honorificè habita. Quodam manè, dilucescente die, tugurij illius agrestis tectum, ac parietes dissipati apparuère, Imago verò *Virginis* sub dio, Cœli inclementiæ exposita. Nec latuit facinoris auctor, qui dedita opera pessimoque cõsilio id perpetrarat. Audijt, quæ gesta fuerant Sãctus ille Archiepiscopus Limanus Turibius Alphonsus *M*ogrouejus, Vir totus ex pietate, ac charitate factus, & signis ac virtutibus admirandus; qui à diuina

Prouidentia hoc noſtro ſæculo datus videtur, vt antiquornm Prælatorum Imaginem, quorum memoria eſt omni laude maior moribus, ac vitæ ratione delinearet; audijt, inquam, ſummoque ſtudio preces Deo Opt. Max. eiuſque Parenti Sanctiſſimæ effudit, vt ædis ſuæ curam ſuſciperent, & vt auctorem eiuſmodi flagitij deprehendi vellent: iuſſitque idem curari per omnes Eccleſias Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum exponendo, Sacramque Imaginem ſolemni ſupplicatione ad Cathedralem per Prouiſorem deferri: vbi pro dignitate ſeruaretur. Diuinæ Bonitatis eſt humanis rationibus effectus contrarios ex cauſis deducere. Quo tempore facinoris auctor ad ſupplicium quærebatur, eo diuina miſeratio maximè effulſit, inde gloriam maiorem Sanctiſſimæ Virgini concilians, vnde iniuria inſignior proficiſci videbatur. Etenim dum Præſulis iuſſa peraguntur, ſtatim ſacra Effigies Deiparæ Puerique inter brachia verſantis, ſudoris eam copiam emiſère, vt intra duas

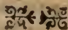
horas, quibus id factum est, duobus calicibus sacri humoris notabilis quantitas excipi potuerit. Prodigium tota Limana Ciuitas venerabunda suspexit, cui deinde accessère, & alia penè innumerabilia, siquidem memorati sudoris vi mira, visum cæci recuperare, claudi pedes, brachia contracta distendi, ægritudinis omne genus depelli. Inter eos, qui salutem mira planè ratione consequuti sunt, Lutheri sectator numeratur, qui ob paralysin corporis impotens, beneficijs, quæ per hanc sacram Effigiem manifestissimè conferebantur, auditis, Catholicis illuc confluentibus, & ipse se adiungens, postquam ad conspectum venit, sana me, inquit, Domina, Dei Genitricem *Te* deinde certissimè crediturum. *V*ix ita, cum pio hominis affectu permota *V*irgo statim sanitate illum donauit. Nec tantum corpus, sed & mentem eius grauiori hæreseos, ac vitiorum languore resoluit: neque enim diuinitus corpori aduenit salus, anima

non antea curata. Eiurata itaque hæresi apud Sancti Officij Magistratus, atque in gremium Romanę Ecclesiæ ritè receptus, Dei Genitrici Mancipium eodem in loco perpetuo iure se dedit, totumque vitæ tempus in ea seruitute consumpsit. Præsul verò re, de qua paulò superius memorauimus, diligentissimè inquisita, certisque auctoribus, ac testimonijs cõfirmata, atque ad vrbem Limam sudore illo deportato, cætera, vti mandauerat, perfici voluit. Itaque ad Ecclesiam principem delata est Sacra Effigies, summà omnium lætitia, festiuitate, ac consensu, vbi extructo Sacello minimè ignobili, per multos annos, populorum cultu atque officijs exornata, munificentiæ diuinę thesauros cumulatissimè dispensare non destitit. Quoniam verò primum Imaginis huius exemplar Indorum gens Copacauanæ apud Omasuium possidet, hoc vero ad illius similitudinem conformatum in vrbe Lima, miraculorum non minori laude florebat, Præsulis pijssimi

iussu

iussu hic etiam Societas Indorum hominum instituta est, quæ deinde ita claruit, vt pius auctor exoptarat. Illic igitur Sacra Effigies, D. Turibio Alphonso Præsule viuo, seruata est, hic autem pietate in Deiparam eximius Antistes, tam proprium illud sibi habuit Sacellũ, vt in eo Sacramenta Ordinis, & Confirmationis conferret, pluresque horas orando traduceret. Deinde, quia ædificationi nouæ Ecclesiæ Sacelli situs incommodabat, anno Christianæ salutis 1617. alia Sedes cum peculiari Ecclesia delecta est, cis flumen, in vico D. Lazari. Aedificium Templi ex Indorum eleemosynis excitatum est, eique Sacerdotalis Domus adiuncta, ne cura sacrisque quotidianis vacaret, ita enim Archiepiscopus D. Bartholomæus Lupus Guerrerus mandauerat. Anno verò salutis 1633 die 28. Decemb. Archiepiscopo D. Ferdinando Arias de Vgarte, ProRege autem Comite de Chinchon assistentibus, Sacra Effigies, cum eius sodalitate, ad

nouum Templum transfertur. Limæ vero Ciuitas, cœlestis huius Dominę tot beneficijs deuincta, gratitudinis ergo quotannis, eadem die 18. Decemb. ad eandem Ecclesiam, supplicationem habet, quo videlicet die translatio est, sudorque Virginea Imagine, de quo prędiximus, emanauit: ibique festum diem agens, diuinis mysterijs, dum hæc solemni ritu peraguntur, verbique Dei prædicationi assistit, haud immemor interea Illustrissimi, ac Venerabilissimi Præsulis sui Turibij Alphonsi, cuius ad viuum expressa Effigies ibidem tantummodo seruatur. Et hæc de Imagine D. Virginis Copacauanæ Limæ dicta sufficiant.



Imago D. Virginis Copacauanæ Matriti.

CAPVT XXI.

CVm Pater Magiſter Frater Michael de Aguirre Auguſtinianus vir Dei Matrem vnicè diligens, atque ab hac, vt puto, non parum dilectus, cuius ſupra memini, ex Peruanis Regionibus Imaginem B. Virginis de Copacauana, quam Prototypo ibidem contulerat, atque admouerat, ſecum detuliſſet, eamque anno ſalutis 1672. Dominica in Albis, in Matritènſi Curia in Collegio Annuntiationis, quem vulgò dicunt Dominæ Mariæ Aragoniæ, eo quod ipſa fundatrix extiterit, ſolemni nouenario collocaſſet; ſtatim Imago hæc diuinos theſauros, cœleſtiaque dona mortalibus elargiri, iiſque coruſcare miraculis cæpit, quæ magnitudine ſua nihil non B. Virginis precibus impetrabile, & multitudine item ſua ipſius miſericordiæ ſinum omnibus apertum, ac patentem eſſe demonſtrarent.

rent. Huic Illustrissimus, ac Reuerendissimus Dominus D. Iulius Rospigliosus eo tempore Apostolicæ Sedis, apud Catholicam Maiestatem Nuncius, amplas Indulgentiarum elargitiones à Summo Pontifice obtinuit. Et tunc Collegium Augustinianum *M*atritense; sub auspicijs Illustrissimi, ac Reuerendissimi Domini D. Didaci de Arce Reynoso. apud *T*uitiensem, Abulensem, & Placentinã Ecclesias vigilantissimi Pastoris, tanquam frequentissimi, ac deuotissimi Sacræ Imaginis D. Virginis de Copacauana cultoris, folium edidit Hispanica Lingua conscriptum, quód Latinè redditum eiusmo di est.



Scrip·

Scriptum Seruitutis, Votum, ac supplicatio ad Sanctissimam Virginem de Copacauana, Tutelarem noui Mundi Peruani, cuius Effigies frequenti solemnique cultu colitur in Collegio Annuntiationis, opera D. Mariæ de Aragona, Madriti exædificato.

Mater Dei dulcissima, & amabilis.
Mater cuius ad omnes extenditur fauor.
Aeterni Patris *singularis filia.*
Mater Verbi, quod nobis dedisti hominem.
Diuini Sponsa *Spiritus pulcherrima.*
Templum quod Sancta *semper colit Trinitas.*
Cælum animatum, sed Cælo capacius.
Virgo concepta in gratia sine macula.
Antequam nata destinata Genitrix.
Vt vitam des, Adami tantum filia.
Thesaurorum diuinorum ærarium.
Odore miro flagrans in Cælis rosa.
R*osa spinarum peccatorum nescia.*

Ma-

Mater exulum filiorum.

Agni sponsarum Mater almà Virginum.

Arbor vitæ, quæ fructum Christum protulit.

Iacobi scàla per quam ad Cœlum ascenditur.

Lilium in quo cubat Deus atque pascitur.

Paradisus non vnquam morti peruius.

Reliquiarium continens Agnum Dei.

Domus Panis, quem Diua coxit Charitas.

Magnes cordium ferreorum.

Remedium contra omne genus Dæmonum.

Mater purarum animarum amabilis.

Speculum quo se Deus ipsum conspicit.

Speculum quo sese componit Anima.

Semita sine qua perirem deuius.

Pro viris iustis turris fortitudinis.

Peccantibus refugij data Ciuitas.

In sanctitate Dei fundata Ciuitas.

Stella, quæ nos, & ducit, & illuminat.

Aurora Solem, quæ tulit Iustitiæ.

Porta per quam patet ingressus Gloriæ.
Vbera præbens pia Mater animæ.
Peccatorum tu Mater pænitentium.
Vnica deprecatrix apud Filium.
Patrona nostra quouis in discrimine.
Sol radijs viuificans pulcherrimus.
Lunà culparum libera defectibus.
Animarum solatrix in mœroribus.
Mundi spes in aduersis rebus vnica.
Causa veræ lætitiæ veri gaudij.
Dulcedo, quæ gustata nunquam præterit.
Thesaurus quo ditàntur cultores pij.
Mater, & pietatis, & clementiæ.
Domina cuius iussis obaudit Deus
Miraculorum mirandum Miraculum.
Dei forma reformandis peccatoribus.
Regina cui se Cælum, & terra subijcit.
Cunctorum gloria decusque mortalium
Humanæ gentis redemptrix cum filio.
Salus infirmorum Te vocantium.
Vita quæ contra mortem se nobis dedit
Mater salutis diuinæque Gratiæ.
Mater Dei simul, atque Mater hominum.

Alta-

Altare panem, quo diuinum offerimus.
Templum fundatum in pace Salomonicum.
Non plus vltra diuinæ Omnipotentiæ.
Vniuersale terrarum præsidium
Per quam nouus adorat Mundus Deum
Remedium naturæ humanæ maximum.
Copacauanæ virgo signis maxima
Origo lucis, tenebrarum terminus.
Nauis insignis, quæ Dei fidem detulit
Vsque ad Orbis terrarum fines vltimos.
Quæque diuinum panem triumphantem tulit.
Thesaurus Cœli terrarumque maximus
Argento, & Auro tua tutela melior.
Nam extirpatis idolis, erroribus
Ad alterum hemisphærium transtulisti
Monarchæ regnum veri, atque Catholici.
Suoque Dæmonem spoliasti imperio.
Conuersæ gentis, ô Regina, & Domina
Redemptæ ad pedes tuos voluuntur animæ.
Suauissima Maria tuos seruos protege,
Ad tuæ tutos deduc portum gloriæ.

Per

Per amorem quo ſemper amaſti Deum.
Per amorem quo ſemper amata à Deo.
Per ipſos Columbarum pulchros oculos
Per eam, quam de me curam geris anxiam.
Per cunctorum ſalutis deſiderium.
Per Ieſum atque Ioſephum
Tua dulciſſima pignora.
Ita pro Matre Dei, pro noſtra & Domina, vterque Mundus te colat.
Ita dilecti tui nomen filij diuinamque fidem gentes omnes accipiant.
Per fines orbis terrarum
Ita in Cælo te ſpectemus
Ita in Deo fruamur inuicem.
Ora, Mater amabilis,
Det cor nobis in Te pium
Quæ ſalutis noſtræ pignus
Diues es, atque tutum.

Maxima atque Auguſtiſſima Imperatrix Cœli, ac Terræ: Glorioſiſſima Regina Angelorum, Clementiſſima Aduocata omnium, tutum peccantium Aſylum: Filia dilecta Eterni Patris, Mater admi-

admirabilis vnigeniti ipsius Filij, Sponsa dignissima, atque habitaculũ Spiritus sancti Dulcissima Maria, cuius suauissimum nomen vniuersalem vniuersi Dominam prædicat, Magistram Protectricem, ac lucem gentium, singularissimæ affectu pietatis, ac teneritudinis, Misericordiæ tuæ magnificentiam, atque immensitatem veneror in Imagine Copacauanẽsi rebus miris florẽtissima: etenim per eam in fine sæculorum, & in consũmatione Mundi, recognoscuntur, experimentisque assiduorum prodigiorum probantur ingentes pietatis effectus, quos in gratiam tui, Teque intercedente, ad humanæ gentis beneficium, operata est, atque operatur Omnipotentia Diuina, quæ in te, per Te vnàque Tecum voluit reparare, quicquid in Cœlo terraque creauit, ac disposuit, vt quicquid gratiarum, ac beneficiorum humano generi concessura esset, per tuas munificentissimas manus distribueretur. Ibi igitur, Domina, quo confluunt omnes nationes ad transituras huius terræ opes

com-

comparandas, inueniunt pro tua pietate Cœli thesauros magis inæstimabiles. Mortui reuocantur in vitam: captiui libertati restituuntur: tristes consolationem accipiunt: ægri sanitatem: peccatorum pertinacissimi pœnitentiam, ac veniam: Iusti perseuerantiam, Diuinæque gratiæ augmentum. Dæmones fugantur, omnes cœlestes Hierarchiæ lætantur: quod Trinitatem Sanctissimam glorificatam videant, recepta, pioque ac sincero cultu venerata sanctissimæ Crucis mysteria atque Ecclesiæ Sacramenta: exaltatam, propagatamque ibi fidem, vbi Dæmon mendacij parens tot retrò sæculis tyrannicum imperium suum constituerat erroribus detestabilibus, atque abominabilibus moribus, & Idolorum cultibus, quæ omnia iam conuersa in adorationem sanctissimi nominis Iesu, magnamque, & piam venerationem sublimis magnitudinis tuæ, ac pietatis, tuaque in Effigie omnes Te nationes venerantur, vt Reginam, Dominam, Propitiatorium, Remedium denique vniuersale totius Mundi. Atque hinc hu-

militatis meæ demeritum aſſurgit, quo qui in familiam tuā adſcribar indignus fio. Spero autem in magnitudine pietatis tuæ, quod me ſub dominationem, & clientelam tuam recipies, ſiquidem ijs etiam qui adeò diſtantes erant in regione tenebrarum, nullis ex parte ipſorum antecedentibus precibus,meritis, operâ,Solis Iuſtitiæ lucem cõmunicaſti Sanctiſſimum Filium tuum, fructuſque Redemptionis liberaliſſima impertiſti. Itaque. . . Ego . . licet vndequaque indigniſſimus, qui ante conſpectum tuum appaream, immensà tuà bonitate adductus, fretuſque deſiderio, atque opportunitate, quam offerre mihi dignata es, vt in tuis mancipijs numerer, toto pectore, & corde ad pedes tuos humillimè proſtratus, offero, dedo mancipoque me ipſum tibi in famulum, ac ſeruum perpetuum, vtque talis firmiter propono totius vitæ meæ tempore tibi fideliſſimè famulari, omnemque, pro virili mea, curam adhibebo, vt idem præſtent, & cæteri omnes. In ſignificationem verò atque indicium huiuſ-

huiusmodi mancipationis, apud me deferam Rosarium tuum, atque S. & Clauum. Curabo præterea, vt omni pietate festiuitates tuas celebrem, præcipuè verò limpidissimæ Purificationis (omnium Copacauanæ celeberrimam) atque in memoriam eius ardentissimæ charitatis, qua Filium tuum Diuinum in templo præsentasti, vt Sacrificium, ac Redemptio esset totius Mundi, Luxque ad illuminationem, vbique omnium gentiũ. Curabo ad Sacramenta Pœnitentię, ac Sanctissimæ Eucharistiæ paratissimè accedere, & significatione pietatis, eleemosynis, atque operibus pijs, pro viribus, meas indignas preces eò dirigam, vt gentes recenter ad fidem conuersæ in nouo Mundo, in ea confirmentur, & vt infideles, & prouinciæ, quæ vsque ad hodiernum diem, non sunt conuersæ eandem amplectantur. Denique, vt Idololatria toto orbe terrarum radicitus cõuellatur. Similiter quoque mysterium, ac celebritatem purissimæ Conceptionis tuæ peragam.

Iuramento autem ac voto me obstringo, quatenus perpetuò, vel si sanguine, ac vita ipsa profundenda sit, sentiam, fatebor, atq; defendam, Te in primo instanti, quo naturaliter esse cœpisti, præseruatam fuisse, ac conceptàm, absque originali macula, adornatam verò ijs excellentijs, ac prærogatiuis, quæ Dei *Matrem decerent, eaque dignitate exigerentur. Nam ab illo instante, & consequenter ab ipsa æternitate prædestinata fuisti. Quod iuramentum, ac votum ea conditione emitto, vt nullatenus ab obedientia Sedis Apostolicæ ipsiusque decretis vllo vnquam tempore alienus esse velim.* Verum quo Dominæ meæ magnitudinem, atque excellentias, qua par est veneratione, prosequar, ac recognoscam, vt ab effectu meo nata, vsurpo, repetoque, vt propria verba, ea, quibus Carolus S. Birgittæ Filius, salutem suam asseruit periclitantem. *Adeo lætor, & gaudeo, quod Deus amat Virginem Mariam Genitricem suam super omnia; vt nihil omnino habeam, quod me magis delectet. Ac si fieri posset, vt*

vno

vno temporis momento cessaret Maria Sanctissima habere illam gloriam, & dignitatem, quam habet; totas ego inferorum pœnas perferrem; ne ipsius magnitudo vno quidem momento cessaret. Quoniam verò desiderio meo, ac debito Te venerandi, Virgo Sanctissima Domina mea, impar est tepiditas atque indignitas, Benedico, & glorifico Te eo affectu, veneratione, encomijs, ac laudibus, quibus Te laudarunt, ac venerati sunt per omnia sæcula, veneranturque etiam nunc, vt Reginam suam; ac Dominam omnes Hierarchię Angelorum, omnesque Sancti militantis, ac Triumphantis Ecclesiæ.

O mi suauissime Iesu, Deus meus, Domine, ac Redemptor, Fili Vnigeniti Patris, Sol Iustitiæ, Flos fructus, ac Fili pretiosissime Mariæ Sanctissimæ Dominæ meæ, Rex Regum, & Dominus Dominantium, Imperator Cœlorum Terrarumque Summe, quandoquidem Diuina Maiestas tua propter nostram vtilitatem, ac libertatem ad serui nomen de-

ſcendit, vendique voluit: ſubditus eſſe quoque dignatus es, facere omnia paratus; quæ Maria Sanctiſſima ipſiuſque gloriosus Sponſus Diuus Ioſephus iuberent, da mihi gratiam tuam, da auxilium Diuinum, tuiſque ſeruitijs adſcribe, ac Sanctiſſimæ Genitricis tuæ. Etenim vim ad vires addendo, præter titulos creationis, ac redemptionis quibus ſeruire teneor, hodierna die ratam habeo, ac recognoſco meam ſeruitutem nouo titulo serui tui, cum seruus ſim Sanctiſſimæ Matris tuæ Dominæ meæ, Aduocatæ meæ; & ex qua pendet ſpes ſalutis, & redemptionis meæ.

Tu vero Dulciſſima Maria Domina mea, quæ electa ad Cœli terræque principatum, dignitatem maximè, omnium ſublimem Maternitatemque Diuinam, titulo tamen Ancillæ Domini nihil prius habuiſti; quæque eo tempore, quo ardentiſſimis deſiderijs, atque altiſſimis contemplationibus, ancillari ei Virgini cupiebas, quę Mater Dei futura eſſet (alienam Te ab ea dignitate ratam) eo-
dem

dem salutationem Archãgeli S. Gabrielis audisti, quandoquidem tui ipsius ancilla fieri non potes, accipe me in Seruum tuum, atque intercede pro me, vt consequar me esse dulcissimi Filij tui Iesu Redemptoris mei.

Tu verò Sanctissime Patriarcha Ioseph, qui electus, atque exaltatus fuisti inter omnes homines, vt Sponsus esses omnium optimę Sponsæ, Pater adoptiuus, Tutor, Defensor, Consolator, ac Vigil ipsius Dei Filij, eaque in altitudine positus, plurimi semper fecisti, quod seruus, ac mancipium gloriosissimæ Marię, ac Iesu esses; intercede pro me, vt admittar, & mihi concedatur me esse famulum emptitium Iesu, tuæque Sanctissimæ Sponsæ Mariæ: cumque tu sis ipsius Sponsus dignissimus, accipe me in seruum, me enim hodie dedo, ac pono sub auspicijs tuis, vtque ad meum peculiarem Aduocatum, ac Dominum ad Te, in omni mea necessitate, omnique tempore, accurram præcipua veneratione, ad imitationem. *Cælestium*

omnium, ac beatissimorum Spirituum, qui (vt Sancta inquit Gertrudes) *audito sanctissimo nomine* Iosephi, *inclinant se, ac venerantur, ob magnam, quam obtinet dignitatem, nimirum, quia Sponsus sit Dei Genitricis.*

Atque vt omni tempore constet hæc mea firma voluntas, scriptum seruitutis erga Iesum, Mariam, Iosephum, nomine meo subscribo. Matriti Die, Mense, Anno &c.

Porrò de P. Magistro Michaele de Aguirre Augustiniano Prouinciæ Peruntinæ alumno, Limæ Sacræ Theologiæ Interprete primario, à quo *Deiparæ* Virginis Imago de Copacauana Matriti primum, postea Romæ piè fuit ad colendũ collocata, hæc cecinit Vir Eruditissimus, & doctissimus totusque ad gratias atque vrbanitatem factus, F. Nicephorus Sebastus Melissenus Ord. Eremitar. S. Augustini Sacræ Theologiæ Magister.

Sur-

Surgit ab Occidua, quem vidit Lima docentem.
Europam repetens, doctus Aguirre plaga.
Per quem Virginea delata est Matris Imago
Inclyta, quam Tellus Copacauana colit.
Quodque hac Matriti nobis, Romæque colatur,
Aeternum faciet nomen, Aguirre, tuum.

Auctores, qui de Diua Virgine Copacauana meminerunt.

CAPVT XXII.

POrrò de Virgine Copacauana apud Peruanos in nouo Orbe Miraculis, portentisque celeberrima, cum laude, & gloria inter alios meminere Felix Astolphus Italus Bononiensis Canonicus S. Saluatoris, Vir pietatis, & eruditionis gloria insignis in Opere Italica Lingua conscripto ^ inscripto Historia Vniuersalis Imaginum

num miraculis Illuſtrium Magnæ Dei Matris in omnibus Mundi partibus cultarum lib.14.& 15. Franciſcus Bencius Societ.Ieſu Italus ab Aquapendente Vir maximè pius, & inſigniter eruditus in Annalibus de Hiſtoria Sedis Iulienſis Prouinciæ Peruanæ.Ioannes Bonifacius eiuſdem Societ. Hiſpanus Ciuitatenſis Vir Eruditione nitidiſſimus, & multo religioſarum virtutum ornamento pretioſus, in Hiſtoria Virginali lib.2.cap. 13. Antonius de Leon Pinelus Hiſpanus in Iuriſperitia Licentiatus, Supremi Indiarum Senatus, & earundem Cameræ à relationibus in vita Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi Domini D. Toribij Alphonſi Mogroueij Eccleſiæ Limanæ Antiſtitis de cuius Beatificatione nunc in Romana Curia ſeriò agitur cap. 8. Fr. Anton. de Calanchà Ordinis Eremit. Sancti Auguſtini Sacræ Theologiæ Magiſter Vir doctiſſimus, & inter illuſtres eiuſdem Ordinis Scriptores meritò recenſitus Tom.1. Hiſtoriæ Prouinciæ ſuæ Perũtinæ lib.4.cap.14. vbi etiam

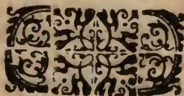
in

in ſecundo eiuſdem Hiſtoriæ Tomo ſe de Copacauanæ Virginis ſanctuario fusè, ac latè tractaturum fidem obligat ſuam. Ioachimus Brullus Sacræ Theologiæ Doctor, ac Prouincialis, Auguſtinianus, ingenio, ac ſcientia clariſſimus in libro Hiſtoriæ Peruanæ, quem Latina Lingua à ſe conſcriptum anno ſalutis 1651. in lucem edidit, & Illuſtriſſimo, ac Reuerendiſſimo Domino FABIO CHISIO, tunc Nuncio, ac Sedis Apoſtolicæ Legato ad vniuerſalem Germaniæ pacem pertractandam miſſo, nunc autem Diuinà fauente gratia ALEXANDRO VII. Pontifici Optimo Maximo, dedicauit. Thomas de Herrera Hiſpanus Auguſtinianus Sacrę Theologiæ Magiſter, & in Supremo Sanctæ Inquiſitionis Hiſpaniarum Senatu Qualificator, Vir noſtro ſæculo eruditionis, & doctrinæ laude ſpectatiſſimus, in ſuo Alphabeto Auguſtiniano, *Littera C.* & P. Ioan. Martin. Maldonatus Hiſp. Auguſtinianus, Diuini Verbi Prædicator eximius Definitor Generalis, & Prouin-

ciæ Peruntinæ in Romana, & Matritensi Curia Procurator, in Relat. eiusdem Prouinciæ Hispanico Sermone conscripta, ac *Romæ*, Francisci Monetæ typis euulgata anno 1651. Et denique omnes propemodum Historici, Auctoresque recentiores, qui de rebus Peruanis in nouo Mundo scripsere. Videatur Solorzanus, de Cura Politica Indiarum. Salinas lib. de reb. magnificis *Limæ*. Didacus de Corduba Franciscanus in Theatro *Limæ*, & alij plures, quos longum esset in præsentia recensere. Peculiaria autem de D. Virgine Copaçauana opera composuerunt F. Alphonsus Ramos Gauilàn Augustinianus Prouinciæ Peruntinæ alumnus, vir pietatis, & doctrinę laude inclitus, mihi alias in Bibliotheca Màriana celebratus, qui Hispanico Idiomate opus edidit sub hoc titulo, Historia celebris Sanctuarij Copacauanæ, & rerum ibi mirabilium, quod Opus Theologorum iudicio eius Regni doctissimorum expensum, & probatum, prodijt primo *Limæ* anno 1621. Allegat autem

tem Informationes atque instrumenta Authentica, quę extant in Archiuijs Copacauanæ, atque ex eo præsertim hanc Summariam Relationem desumpsisse non inficior. Ferdinandus item de Valuerde Peruntinus Augustinianus, Vir doctrina, & Poesi maximè valens, qui de Sanctuario Dominæ nostræ de Copacauana poema Heroicum Patrio Idiomate cecinit, Limæ editum anno huius sęculi 1641. in quarto, & alij, qui hactenus ad meę cognitionis notitiam non venerunt.

F I N I S.



INDEX

Capitum huius Operis.

SCribendi Operis Occasio. Cap. 1. pag. 29
D. *Virginis Copacauanæ in Peruano Noui Mundi Regno celeberrimæ Origo.* Cap. 2. pag. 35
Diuæ Virgnis Copacauanæ Miracula. Cap. 3. 43
Miracula circa ipsam D. Virginis Copacauanæ Effigiem. Cap. 4. 45
Mortui ad vitam reuocati. Cap. 5 49
Obsessi à Dæmone liberati. Cap. 6 52
Cæci illuminati. Cap. 7 54
Claudi, & contracti sospitati restituti. Cap. 8 56
Saucij ex læthali vulnere persanati. Cap. 9. 62
Muti loquelæ, & Surdi auditui redditi. Cap. 10 64
A submersione in aquis erepti. Cap. 11. pag. 65

In

INDEX

In casu, præcipitio, ruinaque adiuti. Cap. 12 68

A laqueo, venenoque seruati. Cap. 13. pag. 74

A bello, incendio, fulmine, peste, bestijsque incolumes custoditi. Cap. 14. 76

Apoplexia, Epilepsia, *sanguinis fluxu, lepra, hernia, pleuritide, hydropisi, disenteria, suppuratione, & febri, faucium, & renium morbo, stomachi ægritudine, capitis, & præcordiorum dolore, pectoris vitio, calculo, alijsque infirmitatibus laborantes sanitati restituti*. Cap, 15. pag. 78

Scientia, *& linguarum dono aucti*. Cap. 16. 84

Agrorum fertilitate, aëris serenitate, ac vino optimo ex corrupto donati. Cap. 17 87

Peccatores ad Diuinam Gratiam reuocati. Cap. 18 91

Imagines ex Prototypo D. Virginis Copacauanæ expressæ. Cap. 19 97

Imago D. Virginis Copacauanæ Limæ. Cap. 20 99

Ima-

Imago D. Virginis Copacauanæ Matriti. Cap.21 105
Auctores, qui de Diua Virgine Copacauana meminerunt. Cap.22 121





INDEX

Rerum magis notabilium huius operis.

A


Duocata omnium clementissima B.Virgo. 111
Alphonsus Ramos Historiam D.Virginis Copacauanæ Hispanico sermone scripsit. 124
Alphonsus Viracocha Ingha de Imagine D. Virginis Copacauanæ benemeritus. 38. 39. 40
Altare panem, quo Diuinum offerimus B. Virgo. 110
Ambrosius Landuccius Episcopus Porphirij, & Sacrarij Apostolici Præfectus in D. Virginem Copacauanam pius. 30
Ananſaij in Deiparam, quam pij. 87. 88. 89
Antonius de Calanchà scripsit de Diua Vir-

Virgine Copacauana. 122
Antonius de Leon scripsit de D. Virgine Copacauana. 122
Annulus D. Virgini Copacauanæ oblatus. 46
Apoplexia ope D. Virginis Copacauanæ fugata. 79
Apparitiones B. Virginis varijs donis factæ. 54.55.60.62.66.69.72.73.75. 76.80.84
Arbor vitæ, quæ Christum fructum protulit B. Virgo. 108
Ars vera, & solida regnandi Deiparæ cultus. 11.
Asylum tutum peccantium B. Virgo. 111.
Auctor Imaginis D. Virginis Copacauanæ quis? 38.39.40.
Aurora solem iustitiæ ferens B. Virgo. 108

B

BAptisma generale peccatorum B. Virgo. 92
Basilica S. Mariæ Maioris de Vrbe quantum amata à Philippo IV. 13.14.

Bellum extinguit D. Virgo Copacauana. 76.
Beſtiæ non nocent ope D. Virginis Copacauanæ. 77. 78

C

CAmelus mortuus ad vitam reuocatus D. Virginis Copacauanę beneficio. 52
Canticum de Chriſto patiente, & reſurgente à B. *Virgine* dictatus. 84. 85. 86
Cauſa veri gaudij B. *Virgo*. 109
Charitas Philippi IV. erga B. *Virginem* Quanta. 24.
Chucuiti pluuiam à D. *Virgine* miraculosè obtinent. 89
Chucuiti Prouincia in nouo orbe. 35. 36.
Ciuitas Dei in ſanctitate fundata B. *Virgo*. 108
Ciuitas refugij peccantibus data B. *Virgo*. 108
Claudi ſoſpitati reſtituti à D. *Virgine* Copacauana. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62.
Cœci illuminati ope D. *Virginis* Copacaua-

cauanæ. 54. 55.
Cœlum animatum, sed cœlo capacius B. Virgo, 107
Compedes mancipiorum Deiparæ *Virginis* gestat Philippus IV. 12
Conceptio Immaculata B. *Virginis* quo affectu culta à Philippo IV. 14. 15. 16. 17. pro illa votum. 116
Congregatio Dei Matris, quo anno Lucæ erecta 33
Contracti sospitati restituti ope D. *Virginis* Copacauanę. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62
Copacauanæ Oppidum in nouo Orbe vbi situm, 36. 37. ab Imagine B. *Virginis* famigeratissimum. 41.
Cultor magnus Dei Matris Philippus IV. 7. 8. & deinceps.

D

Didacus de Arce Reynoso B. Virginis Copacauanæ cultor deuotissimus. 106
Disenteria laborans ope B. *Virginis* Copacauanæ sanatus, 80. 81
Dolo-

Dolores varij ope D. Virginis Copacauanæ depulſi. 81 82. 83
Domina cuius iuſſis obaudit Deus B. Virgo. 109.
Domina totius vniuerſi B. virgo. 92.
Domus panis, quam Diua coxit charitas B. virgo. 108
Dona D. Virgini Copacauanæ oblata. 46. 52. 90. 91. 96
Dulcedo, quæ guſtata nunquam prætterit B. Virgo. 109

E

Effigies Pueri Ieſu miraculoſa. 45. 46.
Epilepſia B. Virginis Copacauanæ beneficio curata. 79
Epiſtola dedicatoria Philippo IV. Hiſpaniarum Regi. à pag. 7 ad 28.
Epiſtola in manu B. virginis Copacauanæ collocata infirmum ſanat. 46. 47
Expiamentum macularum noſtrarum B. virgo. 92.

Febris

F

Febris fugata ope B. virg. Copacauanæ. 81.
Felix Astolphus scripsit de B. virgine Copacauana. 121. 122
Ferculum *B.* virginis in medijs pluuiis non madefactum. *89*
Ferdinandus de *V*aluerde de B. virg. Copacauana Opus composuit. 125.
Fertilitas agrorum ope *B.* virg. Copacauanæ. 87. 88. 89.
Festa *B.* virginis, qua pietate culta à Philippo I*V*. 21.
Festum *B.* virginis Armorum Hispaniæ Protectricis. 20.
Festum Conceptionis *B.* virginis solemnissimum Matriti. 15. *16*
Festum *N*ominis Mariæ Philippi I*V*. opera in Hispania institutum. 12.
Festum Præsentationis *B.* virginis quomodo cultum à Philippo I*V*. 12.
Festum Purificationis *B.* virginis. 115.
Filia Adami tantum, vt det vitam *B.* virgo. 107.

Filia

Filia singularis æterni Patris *B.* virgo 107. 111.

Fluxus sanguinis ope B. virginis Copacauanæ amotus. 79

Franciscus Bencius laudatus. 122.

Franciscus Titius Iupangue auctor Imaginis *B.* virginis Copacauanæ. 38. 39. 40. 41. 42

Fulmen innocuum ope B. virginis Copacauanę. 77.

G

Genitrix destinata, antequam nata, B. virgo. 107.

Gloria cunctorum mortalium B. virgo. 109

Gossipitium Imagini B. virginis Copacauanæ admotum infirmis salutare. 65

Guanaccapac Ingha quis? 37.

H

Habitaculum Spiritus sancti *B.* virgo. 112

Hernia curata ope B. virg. Copacauanę 79. 80.

Historia B. virginis Copacauanæ, qua occasione composita. 32. 33.
Hydropisia amota auxilio B. virg. Copacauanæ. 80
Hymnus de Passione Domini à *B.* virg. dictatus. 60. 85

I

IDea Marianæ pietatis dicitur Philippus *IV*. 11.
Ieiunia Philippi IV. in peruigilijs festorum B. Virginis. 20.
Imago *B.* virginis Copacauanę in nouo Mundo miraculorum gloria venerabilis. 31. 32. 33. 34. eius origo describitur. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. in Copacauanæ oppido quando collocata. 42. 43. eius miracula afferuntur à pag. 43. ad pag. 105.
Imago B. virginis Copacauanæ Romę. 29. 97. 98. item Limę 99. 100. 101. 102. 103. item Matriti. 105. 106. 107
Imagines ex prototypo B. virginis Copacauanæ expressæ semper miraculosæ. 97. 98. 100. 101. 102. 105.

Incen

Incendium extinguit B. virgo Copacauana. 76. 77
Inghæ apud Peruanos quid? 36. 37.
Ioachimus Brullus laudatus. 123.
Io. Bonifacius laudatus. 122.
Io. Leonardus laudatus. 27. 28.
Io. Martin. Maldonatus laudatus. 123. 124
S. Iosephi Sponsi B. virginis Encomium. 119.
Iucunditas nostra incomparabilis B. virgo. 34
Iulij Rospigliosi Archiepiscopi Tarsensis, erga B. virginem Copacauanam pietas. 30. 31. 106.
Iuramentum pro Conceptione B. virginis. 15. 116.

L

Lampas argentea sex millium penè librarum ardens ante Imaginem B. virginis Copacauanæ. 90. 91
Lauretana B. virginis Ecclesia, quo dono aucta à Philippo IV. 13

Legatio Philippi IV. pro Conceptione B. Virginis . 15.
Lepra curata ope B. virginis Copacauanæ. 79.
Lilium in quo cubat Deus, atque pascitur B. Virgo. 108.
Linguarum dono per D. Virginem Copacauanam aucti. 86. 87.
Litteræ ad B. virginem Copacauanam scriptæ infirmis salutares. 46. 47.
Lucensis Ciuitas sub Austriaca protectione libera. 27. 28.
Luna culparum libera defectibus B. virgo. 169.
Luterani mira conuersio ope B. virginis Copacauanæ. 101. 102.

M

MAgnes cordium ferreorum B virgo. 108
Mancipium Deiparæ virginis Philippus IV. 10. 12. 26
Maria Deipara origo verarum Mundi hilaritatum. *Vide* origo. Miraculum

lum miraculorum. *Vide.* Miraculum Thesaurus, quo nihil in orbe pretiosius. *Vide.* Thesaurus, & ferè singula huius Indicis verba.
Mater dicitur B. virgo. 107. 108. 109. 110. 111
Mensuræ Imaginis B. virginis Copacauanæ multorum malorum remediũ efficax. 52. 63. 64. 66. 67. 75. 80. 83. In igne seruatur illæsa. 77
Mercatori cuiusdam erga B. virginem Copacauanam pietas eximia. 91. 90.
Michael de Aguirre Augustinianus de B. virgine Copacauana benemeritus. 31. 32. 97. 98. 105. 106. 120. 121
Miracula Beatæ virginis Copacauanæ in Peruuia. à pagin. 43. ad pag. 105
Miraculum dicitur Beata virgo: 5. 6. 109
Morbi varij ope B. Virg. Copacauanæ curati. 82. 83.
Mortui ad vitam reuocati Beatæ Virginis Copacauanæ beneficio. 49. 50. 51. 52.

Muni-

Munificentia Philippi IV. in Templa B. virginis. 21. 22.
Muti loquelæ redditi B. virginis Copacauanæ auxilio. 64. 65.

N

NAuis dicitur B. virgo. 110
Nicephorus Sebastus Melissenus laudatus. 120.
Nomen Mariæ solemni festo à Philippo IV. honoratum. 12
Non plus vltra Diuinæ Omnipotentiæ B. virgo 110
Nouendialia ante Imaginem B. virginis Copacauanæ infirmis salutaria. 54 55. 57. 58. 59. 60. 61. 67. 80. 82

O

OBsessi à Dæmone liberati per D. virginem Copacauanam. 52. 53
Oleum ante Imaginem Beatæ virginis Copacauanæ ardens non consumitur. 49. infirmis salutare. pag. 60.

60. 79. 80. 81.
Omasuyum in nouo Orbe. 35. 36
Origo dicitur B. virgo. 5. 110
Origo B. virginis Copacauanæ. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43

P

PAllium Imaginis B. virginis Copacauanæ capitis dolorem fugat. 82
Paradisus non vnquam morti peruius B. Virgo. 108.
Patrona nostra, quouis in discrimine *B.* virgo. 109
Peccatores ad diuinam gratiam per Beatam virginem Copacauanam reuocati. 47. 48. 54. 91. 92. 93. 94. 101. 102.
Pecus muta preces articulatè recitat. 86.
Peregrinationes ad Templum *B.* virginis Copacauanæ. 60. 63. 66. 72. 73. 83.
Pestis fugata auxilio *B.* virginis Copacauanæ. 77
Philippi IV. Hispaniarum Regis erga Dei-

Deiparam virginem pietas eximia, à pag. 7. vſque ad 28
Pleuritides curatæ ope B. virginis Copa cauanæ. 80
Pluuia ab Anaſaijs per Beatam virginem Copacauanam impetrata. 87 88. 89.
Porta per quam patet ingreſſus gloriæ. *B.* virgo. 108.
Præſidium vniuerſale terrarum *B.* virgo. 110.

R

Redemptrix humanæ gentis cum Filio *B.* virgo. 109
Regina cui ſe Cœlum, & Terra ſubiecit *B.* virgo. 109
Reliquiarium continens Agnum Dei *B.* virgo. 108.
Remedium contra omne genus *Dæmonum* B. virgo. 108
Remedium naturæ humanæ maximum *B.* virgo. 110.

Roſa

Rosa in cœlis miro flagrans odore B. virgo. 107
Rosa spinarum peccatorum nescia. 107

S

Sacellum B.virginis Copacauanæ Limæ. 103
Sacellum B. virginis de Sacrario Toleti à Philippo IV. ornatum. 19. 20
Scala Iacob; per quam ad Cœlum ascenditur B. Virgo. 108
Scientiæ dono à B. virgine Copacauana aucti 84. 85. 86
Scriptum seruitutis in honorem B. virginis Copacauanæ. 107
Semita sine qua deuij punitemur B. virgo. 108
Sepulchrum B. virginis à Philippo IV. honoratum. 20
Serenitas aëris per B.virginem Copacauanam. 89 90.
Societas Indorum Limæ sub titulo Beatæ virginis Copacauanæ. 103
Sodalis sodalitatis Mancipiorum Deipa-

ræ

ræ virginis Philippus IV. 12. item sodalitatis Conceptionis immaculatæ. 15.
Sol pulcherrimus B. virgo. 109
Solatrix animarum in mœroribus B. virgo. 109
Speculum dicitur B. virgo. 108.
Spes Mundi vnica in rebus aduersis B. virgo. 109
Sponsa diuini spiritus pulcherrima B. virgo. 107.
Stella nos ducens, & illuminans B. virgo. 108.
Sudor ex effigie B. virginis Copacauanæ emanans. 101. 102
Supplicatio annua Ecclesiæ Limensis in honorem B. virginis Copacauanæ. 104
Surdi auditui redditi B. virginis Copacauanæ auxilio. 64. 65.

T.

Templa B. virginis à Philippo IV. donis aucta. 21. 22.

Tem-

Templum ad emundationem delictorum Beata virgo. 92

Templum Salomonicum in pace fundatum B. virgo. 110.

Templum S. Mariæ de Atocha Matriti. 12. 21. 22. 23. 24.

Templum dicitur B. virgo. 107.

Templum Solis in nouo Orbe celeberrimum. 36. 37

Thesaurus quo ditantur cultores pij B. virgo. 109.

Thesaurus, quo nihil in orbe pretiosius B. virgo. 9. 34

Thomas de Herrera laudatus. 123

Titicaca Insula in nouo Orbe. 35. 36. 37.

Tituli varij B. virginis. 107. 108. 109. 110 111. 112.

Topa Ingha Iupangue quis fuerit. 97

Torques aureus B. virgini Copacauanæ oblatus, qua de causa ab ipsa reiectus? 56

Spongia nostræ nequitiæ Beata virgo. 92.

Turibij Alphonsi Archiepiscopi Limani

erga

erga B. virginem Copacauanam affectus. 99.100.101.102.103.104. de eius beatificatione agitur in Curia Romana. 122

Turris fortitudinis pro viris iustis B. virgo. 108.

V

Vestis Beatæ virginis Copacauanæ vulnus detergit. 64. capitis dolorem depellit. 82.

Vinum corruptum à Beata virgine Copacauana in optimnm mutatum. 90.

Vita contra mortem Beata Virgo. 199.

Votum ad Beatam virginem Copacauanam noui Mundi Peruani tutelarem. 107.

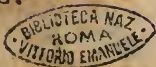
Votum Philippi IV. pro Conceptione B. virginis 15

Votum pro Conceptione Beatæ virginis. 116.

Vrinsaij pij esse in virginem admonen-

nentur. 89.
Vulnera læthalia à Beata virgine Copacauàna, perſanata. 62. 63. 64.

FINIS.







Errores annotati.

Fol. 9. lin. 7. benigna l. benignè
fol. 13. lin. 3. munumentum l. monumentum
fol. 38. lin. 18. virachocham. l. viracocham
fol. 49. lin. 8. Copano. l. Copacauano.
fol. 98. lin. 20. victas. l. vittas.



